Է· ՏԱՐԻ 1909 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 21 ՄԱՐԵՐԻ 4382 — Հ· Տ· 28 ՄԱՅԻՍ 1890 — Ն· Տ· 9 ՅՈՒՆԻՍ 1890 — ՀԻՃՐ· 22 ՇԷՎՎԱԼ 1307 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آرهولك غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
[illegible] 160
[illegible] 80
[illegible] 40
[illegible] 200
[illegible] 100
Օտար երկիր . . . տարեկան [illegible] 56
[illegible] 28
[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ· ՊՈԼԻՍ, 28 ՄԱՅԻՍ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

Փեթերսպուրկի և Պուքրէշի կառավարութեանց միջեւ ծանուցագրեր կը փոխանակուին Ռումանիոյ նորաշէն ամրութեանց խնդրոյն վրայ։ Այս է օրուան կարեւորագոյն դէպքերէն մին։ Գրած էինք անցեալները թէ Ռուսիա անտարբեր չի կրնար դիտել իւր սահմանաց վրայ ռումանական ամրութեանց շինութիւնը։ Սոյն զինուորական շինութեանց համար Ռումանիոյ Երեսփ· Ժողովոյն մէջ կառավարութեան վարկ խնդրելուն առթիւ վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ, յորում շատ մը երեսփոխանք՝ պաշտպանելով կառավարութեան ընթացքը՝ յայտարարեցին թէ քաղաքական նըկատմունք հարկ անհրաժեշտ կ'ընեն զՌումանիա զօրաւոր պաշտպանութեան վիճակի մէջ դնել, մանաւանդ ռուսական սահմանաց վրայ։ Այս յայտարարութիւններէն շարժեալ, Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ· Կիրս բացատրութիւն խնդրեց ռուման կառավարութենէն, որ փութաց հաւաստել Չարին կառավարութեան թէ մանաւորապէս ո՛չ մէկ Տէրութեան ընթացքէն շարժեալ Ռումանիա կը շինէ այս ամրութիւնները· զի ամեն դըրացեաց հետ բարեկամական յարաբերութիւններ շարունակելու փափաքող է։ Պ· Կիրս չպատասխանեց այս անորոշ պատասխանին, «և կ'երեւի թէ չպիտի պատասխանէ՝ մինչեւ որ Ռուսիա աւարտէ իւր զինուորական վերակազմութեան ընդարձակ ձեռնարկութիւնը», կ'ըսէ Թայմս։— Բայց երբ այդ վերակազմութիւնն ի գլուխ հանէ Ռուսիա, հաւանական չէ՞ միթէ որ Պ· Կիրսի դիւանագիտութեան պէտք չմնայ այլ եւս։ Խնդիրը փակուած չէ, և օրին մէկն եւրոպեան խաղաղութիւնը խռովելու շարժառիթներէն կամ պատրուակներէն մին կրնայ դառնալ։

—Ռուման կառավարութիւնը նըպաստաւոր պատասխան տուաւ սերպ կառավարութեան, որ կ'առաջարկէր Ռումանիոյ և Սերպիոյ երկաթուղեաց գծերն իրարու կցել Դանուբի վրայէն, ի Թուռնու։ Այս մասին պայմանագիր մը պիտի ստորագրուի ի մօտոյ։ Այս միացումն ամենէն առաջ պիտի օգտէ ռուսական Կակարին շոգենաւային ընկերութիւնը։

—Սերպ կառավարութիւնը պիտի մասնակցի ի Լոնտոն տեղի ունենալիք միջազգային հանքային ցուցահանդիսին։

—Սերպիոյ Թափուր Թեմերուն եպիսկոպոսաց անուանման խնդրոյն վըրայ ծանր վէճ կայ սերպ կառավարութեան և Մետրոպոլիտ Միխայէլ արքեպիսկոպոսի միջեւ։ Կառավարութիւնը կը սպառնայ պաշտօնանկ ընել զՄետրոպոլիտն, որ անգամ մը Միլան Թագաւորին հրամանաւ պաշտօնանկ եղած և աքսորուած լինելով, կ'երեւի թէ շատ չի վախնար այժմու խնամակալներէն։

—Ռուման կառավարութիւնը ձեռնարկած է իւր 6 % տոկոսաբեր պարտքն 4 %-ի փոխոխելու, բայց գերման արժէտարք ոմանք կը հակառակին, և կ'ըսուի թէ Նախարարապետ Գափրիվի անոնց իրաւունքները պիտի պաշտպանէ՝ բողոք ազդելով Պուքրէշի դահլճին։ Բայց ռուման կառավարութիւնն այս ընդդիմութեան և այս դիւանագիտական միջամտութեան առջեւ չի կասիր, և վստահ իւր գանձային վիճակին վրայ՝ ի գլուխ պիտի հանէ մտադրեալ փոխոխութիւնը։

—Պուրկաս-Եամպոլիի երկաթուղւոյն շինութիւնն յաջողապէս ի գլուխ հանելէ ետքը, պուլկար կառավարութեան գլխաւոր գործն է այժմ Պուրկասի նաւահանգիստը շինել տալ, Սեւ ծովու ընդարձակագոյն և լաւագոյն նաւահանգիստներէն մին ընծայելով զայն, և յայտնի է թէ «ընդարձակագոյն և լաւագոյն նաւահանգիստք» չեն վխտար «հիւրամերժ» Սեւ ծովուն մէջ։ Ընդ· անօրինութեամբ անգլիացի հանրածանօթ ճարտարապետ Սըր Ջարլզ Հարթլիի, 800 մեթր երկայնութեամբ թումբ մը պիտի շինուի, Սեւ ծովու կատաղութեան դէմ պաշտպանելու համար նաւահանգիստը, որ երկայնութեամբ լայն ծովափ մ'ալ պիտի շինուի, ուր պիտի յանգի նորաշէն երկաթեայ գծին ծայրը։ Ծովեզրին վրայ կարգ մ'ալ մթերանոցք պիտի շինուին, և այս ամեն շինութեանց համար երր ութ միլիոն փր· ծախք ենթադրուած է։

—Պուլկար կառավարութիւնը մըտադրած էր ընդարձակ ռազմափորձեր կատարել տալ Սլիվնիցայի պատմական դաշտերուն մէջ։ Տասն և վեց փաշտ հետեւակ, ութ փաշտ հրետաւոր (թնդանօթաձիգ) և շատ մը հեծելազօրք պիտի մասնակցէին այս ռազմափորձերու։ Բայց սերպ կառավարութիւնը դող ելաւ; լսելով թէ այնչափ մեծաքանակ զօրք կը համախմբի Փիրոթի սահմանակից սերպ քաղաքէն հազիւ մէկ ուռր ճամբայ հեռի։ Պուլկարիա ետ կեցաւ այս մտադրութենէն։ Սերպ կառավարութիւնն աւելի յառաջ անցաւ, և բացատրութիւն պահանջեց Վիտինի պաշտպան զօրաց ժամանակի ռազմափորձերուն վրայ։ Սոֆիայի կառավարութիւնը պատասխանեց թէ Պուլկարիոյ ամեն կողմերը պաշտպան զօրքերն անպիսի փորձեր պարբերաբար կը կատարեն, և եթէ Վիտինի զօրքը բերդէն դուրս դաշտին մէջ բանակած է, պատճառն այն է որ ամառը պուլկար զօրքը քաղաքէն դուրս բնակեցնել սովորութիւն է։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ ԵՒ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

Օտեսայի զինուորական շրջանակին հրամանատար Զօր· Ռոօփ Փեթերսպուրկ կանչուեցաւ՝ ի խորհրդակցութիւն այն ընդարձակ ռազմափորձերուն վրայ որք այս ամառ պիտի կատարուին ի Հարաւային Ռուսիա։ Առաջին անգամ լինելով, պահեստի զօրքն եւս այս փորձերուն պիտի մասնակցի։ Տեսակէն մէջ ընդարձակագոյն զօրահանութեան փորձ մը պիտի լինին այս զինուորական շարժմունք և մարզանք։

—Իտալիոյ դահաժառանգին Փեթերսպուրկ այցելութիւնը կանխաւ որոշեալ չէր։ Երիտասարդ իշխանն անպաշտօն կերպիւ կը ճամբորդէր, և նախնական դիտաւորութիւնն էր Կովկասիոյ ճամբով մինչեւ Հնդկ· Ասիա երթալով շատանալ։ Բայց Ռուսիոյ հողին վրայ ոտք կոխելուն պէս իշխանն ուղղակի Չարէն հրաւէր ընդունեց Փեթերսպուրկ այցելու, և անքան պատուովք ընդունուեցաւ ռուս իշխանութեանց կողմէ, որ չկրցաւ հրաւէրը մերժել։ Այս դիպուածական այցելութեան վրայ քաղաքական մեկնութիւնք կը տրուին այժմ, իբր թէ՝ Պիսմարք իշխանի հրաժարումէն ի վեր Եռեակ Նիզակակցութիւնն արդէն քայքայուած նկատելով Ռուսիա և Իտալիա իրարու կը մօտենան, և Ֆրանսայի հետ մէկտեղ նոր նիզակակցութիւն մը պիտի ձեւացնեն, և մինչեւ իսկ՝ ի պատրաստութիւն այս քաղաքական կարգադրութեան՝ Իտալիոյ դահաժառանգը Ռուսիոյ Կայսեր դստեր հետ նշանելու խօսք կայ՝ Վերջապէս, Պ· Կիրսի հրաժարման նորագոյն լուրն եւս քաղաքական փոփոխութեան խորհրդին կը վերագրուի։ Այս ենթադրութիւններն հրատարակող լրագիրք կը մոռնան սակայն թէ այս պահուս Նափոլիի իշխանը կը վայելէ ո՛չ թէ Չարին այլ Գերմանիոյ Կայսեր հիւրընկալութիւնն, և ո՛չ թէ առանձինն, այլ իւր մօր հետ։ Չեր արժեր՝ կարծենք՝ երիտասարդ և անպատասխանատու իշխանի մը զբօսական պտոյտին վրայ սպանիական անքան հոյակապ դղեակներ կառուցանել։

—Անցեալ շաբաթ օր ի Փեթերսպուրկ Կայսեր, իւր գերդաստանին և Նափոլիի իշխանին ներկայութեամբ տեղի ունեցաւ Փօլեառնայա Զվեզտա (Բեւեռական Աստղ) անուն կայսերական նոր և հոյակապ զբօսանաւուն և ուրիշ նորաշէն թնդանօթակիրի մը ի Նեւա գետ իջեցման արարողութիւնը։

—Չինու կառավարութիւնը բանակցութիւններ բացաւ Փեքինի ռուս դեսպանին հետ, ռուս պաշտօնակալներ զրկելու համար ի Չին, փոխանակ գերման պաշտօնակալներու, որոց պայմանաժամը կ'աւարտի այս տարի։ Այս ռուս պաշտօնակալք, իրենց գերմանացի նախորդներուն պէս, չինական բանակին հրահանգիչ և կրթիչ պիտի լինին և Թիէն-Չինի զինուորական վարժարանին դասատու։

ԴԷՊՔԵՐՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Գրաւագրութիւնը շատ ընդհանրացած է Ֆրանսայի մէջ, գլխաւորապէս ձիարշաւներու առթիւ։ Որովհետեւ ձիարշաւի պահուն գրաւ դնել ի վաղուց անտի կայ· բայց Ֆրանսայի մէջ այս խաղամոլութիւն շատ ծաւալած և ճիւղաւորուած է, և մանաւանդ մեծ փորձութիւն եղած է աղքատ դասուց համար, որք իրենց փոքրիկ խնայութիւնները կը յանձնեն գրաւագրութեան գործակալներուն, դիւրին և ապահով շահ մ'ընելու յուսով։ Ներքին գործոց նախարար Պ· Քոնսթան այս չահամոլութեան առաջքն առնելու համար կանոնագիր մը հրատարակեց, որով կը թոյլատրէ միայն ձիարշաւի ասպարէզին վրայ կատարուած գրաւագրութիւն, և գինետուներու մէջ և ուրիշ հանրային վայրեր հաստատուած մասնաճիւղերն և փոքր դրամներով աղքատ դասուց մասնակցութիւնը կ'արգիլէ նոյն պատիժներով զորս օրէնքը կը սահմանէ խաղամոլաց դէմ։ Ձիարշաւի առթիւ կատարուած գրաւներուն հասոյթէն կարեւոր մաս մը աղքատախնամ հաստատութեանց յատկացուած է։

—Երեսփ· Ժողովոյ ելեւմտից յանձնաժողովը երկուքի դէմ 19 քուէով ընդունեց նոր փոխառութեան ծրագիրն, որուն համեմատ 700 միլիոն փր· ի արժողութեամբ վեցամեայ գանձատոմսք Պետութեան արժեթղթերու պիտի փերածուին, որք ուրոյն փոխառութեան ձեւով ի հրապարակ պիտի հանուին։

—Փարիզեան լրագիրք կը պատմեն թէ «Յարութիւն Ղարիպեան անուն 18ամեայ երիտասարդ Պարսիկ մը(*), որ կը ծառայէ իւր հայրենակիցներէն դաշտաքաքան Պ· Ներսիսեանի վաճառատան մէջ, ի Փարիզ, Բոտէ փողոց, մայիս 30ին Բոնթուռ տ'էսքոնթի դրամատունը կը զրկուի 4.700 փր· ի գումար մը գանձելու։ Ղարիպեան կը գանձէ, բայց ի վերադարձին անգլիական արտասանութեամբ մարդ մը, ճարտար պատրուակաւ մը, այս գումարը պարունակող պայուսակը կը կորզէ Հայազգւոյն ձեռքէն։ Սա բողոք կը բառնայ ոստիկանութեան, որ գողը փնտռելու վըրայ է։

—Թատրոնական Այս է անունն նոր և պանծալի գործիքի մը, որ մայիս 28ին առաջին անգամ փորձուեցաւ ի Փարիզ, և որով Օփերայի թատրոնի մը կամ նուագահանդէսի մը բոլոր երգերն ու նուագածութիւնք որոշ կը լսուին հեռաւոր տեղեր։ Մարդ աչքը փակելով, ինքզինք նուագածուաց և երգեցողաց մէջ կը կարծէ։ Երաժշտական հաստատութիւնք թատրոնաձայն թելեր կը հաստատեն գլխաւոր պանդոկներու և ճաշարաններու հետ, ուր յաճախորդք իրենց սեղաննին առջեւ կամ անկողնոյն մէջ, ընտիր երաժշտութիւն լսելու հաճոյքն եւս պիտի վայելեն։ Մասնաւոր անհատք եւս կարող են բաժանորդ գրուիլ, ինչպէս հեռաձայն գործեաց։ Նոյն գործիք աւելի կանոնաւորուելով, պարզ թատերգութեանց եւս արձագանգը հեռու հաղորդելու պիտի ծառայէ յաջողապէս։

—Եւրոպական յանձնաժողովոյ տեղեկագիրը, Մերակոյտին մէջ արտաքին գործոց պաշտօնատան ինչ ինչ ծախուց վրայ բացատրութիւններ տալու հրաւիրուելով, գովեց ֆրանսացի կրօնաւորաց, մանաւանդ Ֆրէռներուն, Լազարիսթներուն, Ճիզուիթներուն եւ մայրապետներուն մատուցած ծառայութիւններն ի յառաջացումն ֆրանսական ազդեցութեան։ Յայտ տուաւ թէ այս կրօնաւոր միաբանութիւնք աւելի ազդուապէս կը ծառայեն ֆրանսական ազդեցութեան քան հասարակ աշխարհիկ կղերն։—«Ուրեմն, այս Փըրանսայէր, այս օգտակար եկեղեցականներն ինչո՞ւ կ'արտաքսէք Ֆրանսայէն, ինչո՞ւ օրինական արգելքներ կը դնէք նոր եկեղեցականաց պատրաստութեան ի Ֆրանսա,» կը հարցունեն՝ իրաւամբ՝ միապետական-կաթոլիկ լրագիրք։

—Պ· Ռիպօ անցեալ երեկուշաբթի Նախագահեց ֆրանսական լեզուն արեւելեան երկրաց մէջ ծաւալելու նպատակաւ կազմեալ «Ֆրանսական Դաշնակցութեան» տարեկան հացկերոյթին, որուն ներկայ էին արդ· եւ Նախ· ին բազմաթիւ նախարարք և օտարական անձինք ամեն դասէ։ Իւր բանախօսութեամբ, գովեց այս ընկերակցութիւնն, որ քանի հազար կամաւորաց բանակ մը կը նշանակէ ի զարգացումն ֆրանսական ազդեցութեան յԱրեւելս, տարածմամբ ֆրանսերէն լեզուի։ Որովհետեւ այս ընկերակցութիւն անհատական նախաձեռնութենէ բխած է, ինչպէս օրինակը շատ կայ Անգլիոյ մէջ, և անհատական ճգամբք կը շարունակուի։ Ազգային լեզուն հզօր պաշտպանն է ազգութեան, ըսաւ Պ· Ռիպօ, պատմելով թէ ո՛րչափ զգածուած էր յԱմերիկա Միսիսիփիի հովտին մէջ ուրեք ուրեք՝ անգլիախօս ժողովրդեան ովկէանին մէջ տեղ՝ ֆրանսախօս բնակչաց կղզեակներ գտնելով, և մանաւանդ ի Գանատա այցելով ամբողջ գիւղեր, որք ֆրանսական լեզուին հետ ֆրանսական զգացումները պահած են զարդ։ Ընկերակցութեան ճգունք կը միտին Ֆրանսայի աւանդական ազդեցութիւնը պահպանելու և զօրացնելու այնպիսի երկրաց մէջ ուր Խաչակրաց ժամանակէն ի վեր ֆրանսական անունն անքան բարձր կը հնչէ։ Շնորհիւ այս ընկերակցութեան, ֆրանսերէնն եւս քան զեւս պիտի տարածուի յԵգիպտոս, ի Սուրիա և ի Թունուզ մանաւանդ, ուր Ֆրանսայի գերագոյնութիւնն ամրապէս հաստատուած է, ըսաւ Պ· Ռիպօ· Իտալիա, որոյ նկրտմանգը շատ փոքր է բաղդատմամբ Ֆրանսայի նկրտմանցին, Ֆրանսայէն աւելի զոհողութիւններ կ'ընէ իւր լեզուն այս արեւելեան երկրաց մէջ ծաւալելու համար։ Իտալիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան նկրտմանցցէն այս նպատակաւ 1,200,000 փր· կը տրուի, մինչ Ֆրանսայի կառավարութիւնը կէս միլիոն փր· էն աւելի չի տար նոյն նպատակաւ, և այս գումարն իսկ գիչել կ'ուզէ ելեւմտից յանձնաժողովը։

—Փարիզի քաղաքային խորհրդոյ նոր ատենապետը, Պ· Էմիլ Ռիշառ, որ 41 քուէով ընտրեցաւ, (մինչ չափաւոր հանրապետական Պ· Լամուռէօ 31 քուէ միայն ստացաւ,) Փարիզ քաղաքին ինքնավարութիւն տալու դատին պաշտպաններէն է, որուն համեմատ բովանդակ Փարիզ մէկ քաղաքապետ պէտք է ունենայ, մինչ հիմա 20 թաղապետք կան Փարիզի 20 թաղային շրջանակաց համեմատ։ Այս դըրութեան կը հակառակին բոլոր չափաւոր տարերք, յուզելով որ Փարիզի ծայրայեղ տարերք Պետութեան մէջ Պետութիւն մը կազմեն՝ արտաւոր իշխանութիւն մը կեդրոնացնելով Փարիզի ծայրայեղ տարերաց մեծամասնութենէն ընտրուած պաշտօնէի մը ձեռաց մէջ։

—Ֆրանսական լրագիրք գոհունակութեամբ կ'արձանագրեն թէ ֆրանսական ազդեցութեան ներքեւ Թունուզի Պէյն հրամանագիր մը ստորագրած է, որով գերութիւնը կը ջնջուի այն Պէյութեան մէջ։ Գերի գնող, վաճառող կամ պահող Թունուզցիք երեք ամիսէն մինչեւ երեք տարւոյ բանտարկութեան դատապարտելի են։ Գերիներ ունեցող ամեն Թունուզցի անմիջապէս իւր գերեաց պիտի տայ վաւերացեալ թուղթ մը ազատագրութեան։ Բայց տեղական բարքերն այս երկրաց մէջ այնպէս են որ կարգ մ'ընտանեաց մէջ գերիք և գերուհիք իբրև ընտանեաց անդամներ կը մնան։

—Պ· Ալպէռ Վոլֆ, Ֆիկարոյի մէջ ցոյց տալով թէ այժմ ո՛րչափ բարձր գներով կը վաճառուին աճուրդի դրուած պատկերներ երեւելի պատկերչանից, զարմանալի երեւոյթ մը կը համարի որ Փանամայի ընկերութեան, Մետաղաց ընկերութեան և Բոնթուռ տ'էսքոնթի դրամատան աղետագին խորտակումներէն քիչ ետք, և հազիւ մէկ ամսոյ միջոցին, աւելի քան երկու միլիոն փր· կը վճարուի Փարիզի մէջ՝ մի միայն պատկերներ գնելու համար։

ԱՐՏԱՔԻՆ ՄԱՆՐԱԼՈՒՐՔ

Կ'ըսուի թէ Կոմս Հէրպէրթ Պիսմարք ի Լոնտոն նշանուեր է ազնուական գերդաստանէ յոյժ գեղանի աղջկան մը հետ, Լէտի Լուիզ Ուտոր, դուստր Տըրպի կոմսուհւոյն։ Օրիորդն այս օրերս Վեհ· Թագուհւոյն ներկայացուելու պատիւն ունեցաւ պալատական վերջին ընդունելութեան առթիւ։ Այս պատուոյն արժանացած օրիորդի մը առջեւ ամենաբարձր դռներ կը բացուին անգլիական ընկերութեան մէջ։ Օրիորդին մայրն եւս ժամանակիս ամենէն գեղանի Անգլուհիներէն մին է։ Բայց իւր երիտասարդ եղբայր, թէեւ մեծահարուստ, խաղամոլութեան դատի մը մէջ անպատիւ դեր մ'ունեցաւ վերջերս։

—Օր· Դորոթէա Թէնանթ, Պ· Սթէնլիի խօսեցեալն, 32 տարեկան, թխորակ, երկայնահասակ, բարեկազմ աղջիկ մ'է, որ՝ ճարտար պատկերչան եւ մասցի գրող՝ քաղաքական և գեղարուեստական ակմբոց մէջ հանրածանօթ հանդիսացած է։ Պ· Կլատսթոնի սքանչացողներէն է, թէեւ համամիտ չէ իռլանտական ինքնօրինութեան, ինչպէս չէ Պ· Սթէնլի եւս։ Ուրիշ ամեն խնդրոց մէջ արմատական, Օր· Թէնանթ ջերմ կուսակից է գործաւորական դատին, և յաճախ կ'այցէ Լոնտոնի աղքատաբնակ ամենէն խղճալի թաղերն, որոցմէ կ'առնու իւր պատկերչանի ներշնչմանց ո՛չ նուազ չահեկան, ո՛չ նուազ հետաքրքրաշարժ մասերը։

—Պրուսէլի անգլիացի գաղթականք ի մօտոյ 75րդ տարեդարձը պիտի կատարեն այն . . . պարահանդիսին որոյ միջա-

(*)· «Պարսկաստանցի կամ պարսկահպատակ Հայ» ըսել կ'ուզէ։

—(12)—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ՕԳԴԱՎ ՖԷՕՅԷ

ԱՆԴԱՄ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿԱԴԵՄԻՈՅ

ԱՐՈՒԵՍՏԱԳԷՏԻ ՊԱՏԻՒ

Ճշմարտութիւնն ըսելու համար, գեղանի օրիորդին մասլ և խորախորհուրդ հրապոյրին Բիէգարոնի ներշնչած երազն՝ անմիջապէս ամուսնութեան կերպարանք չպիտի առնուր անհրկրայ։ Մարքիզն անպարկեշտ մարդ մը չէր։ Իրաւ է որ շատ ապրած էր աշխարհի և ակմբոց մէջ, ուր սիրոյ ահբրները շատ խստութեամբ չեն դատուիր։ Մնաց որ, Կիրօը տարօրինակ խորհրդակցութիւններ ունի, և այն պարագայից մէջ ուր կ'ինը դեր մը ունի, կատարելապէս պարկեշտ մարդ չկայ։ Բաւականանալով թէ շատ դժուարաւ պիտի կըրնար իր հօրաքրոջն ընդունիլ տալ զգացում մը որ տակնուվրայ կ'ընէր անոր բացման յառաջադիմերն, իր անհամբեր հոգւոյն մէջ պահ մը յուզեցան հրապուրանքի խորհուրդներ։ Բայց իր պարկեշտութիւնն անյաղթական ելաւ այս պայքարին մէջ։ Աւելի քը մնաց նոյնչափ եռանդուն և աւելի սուրբ։ Պէտգախոս օրինակելի ընթացքն, այն առժանիք և փափուկ կացութեան մէջ որուն ենթարկած էր զինքը դժբաղդութիւնը, վերջ ի վերջոյ յուզած էր Բիէգարոնի սիրտը։ Այդ մանկամարդ աղջիկը, դժբաղդութեան մէջ տառապած և կերպիւ իւրք մաքրացեալ, յուրջ, գեղանի և սուրբ, ճիշդ այն դէմքն էր զոր կ'երազէր տեսնել իր ընտանեկան յարկին մէջ, անոր պատիւն և հրապոյրն ըլլալու համար։

Իր երկարատեւ բնակութիւնն ի Մընէ, այս վերջին ժամանակներն, աւելի եւս մտերմացնելով զինքն օրիորդ տը Սաւանի ամենօրեայ յարաբերութեամբք, օր ըստ օրէ սաստկացուցած էր իր կիրքը մինչեւ այն աստիճան որ կրնար ընդոստանալ բանականութեան կամ դէթ չահու ամենէն զօրաւոր փաստերուն։

Բիէգարոնի չահը, իր ամուսնութեան խնդրոյն մէջ, իր հօրաքրոջը փափաքներուն եւ ներշնչմանց հնազանդիլ էր այնչափ բացորոշ կերպիւ, որ իր կողմէ ոչմաբիտ յիմարութիւն մըն էր զայն անտես առնելը։ Ուստի եւ անտես չէր առներ, եւ այս էր որ թատերական հանգամանք մը կուտար այն պայքարին զոր իր մէջը կը մղէր այնքան երկար ատենէ ի վեր ընդմէջ բանականութեան եւ կրքին։ Բանականութիւնը կ'ըսէր իրեն և բարձրաձայն կը կրկնէր թէ իր զգացմանց տեղի տալով եւ սիրային ամուսնութիւն մը կնքելով, հօրաքրոջը շնորհքներուն եւ առատաձեռնութեանց հետ՝ անոր մեծահարուստ ժառանգութեան յոյսը կորսընցնելու վտանգին կ'ենթարկուէր շատ հաւանօրէն։ Այդ պարագային, նիւթական անձուկ կացութեան մը մէջ կ'իյնար, որ զինքը պիտի դատապարտէր տաժանելի զրկողութեանց։ Ո՛չ տղայ էր, ո՛չ խենդ։ Գիտէր թէ կեանքը ինչ կ'արժէ։ Բարեկեան բարձր կենցաղին զուարճութիւնները, ձիերը, թատրոնները, պերճանքը կը սիրէր։ Գուցէ հարկ պիտի ըլլար այս ամենուն մեծ մասէն հրաժարիլ, և, ինչ որ իրեն համար աւելի դժնեայ կրնար ըլլալ, իր կինն ըլլալիք անձին վրայ նոյն զրկանքները հարկադրել։ Պէտք եղածին չափ կը սիրէ՞ր զայն, և իր կինն իսկ պէտք եղածին պէս պիտի սիրէ՞ր զինքն, որպէս զի իրենց փոխադարձ խանդաղատանքը փոխարինէր ինչ որ իրենց պիտի պակսէր ներկային մէջ և իրենց ձեռքէն պիտի խուսափէր յապագային։— Ժամեր կային ուր կը հաւատար ատոր իր սրտին զեղմանը մէջ, ուրիշ ժամեր ալ կային ուր իր անձկացեալ երեւակայութեան, զգացուած ճաշակներուն, անյոյս աղքատին և տարապարտ կեանքը մտածումը կը կախեցներ զինքն որոշման մը սեմին վրայ . . .

Տիկին տը Մանդոռանի հետ ունեցած խօսակցութենէն երեք օր յետոյ, յորում իր դգանիքը կիսովին յայտնած էր նմա թերեւս անուշադրութեամբ, թերեւս դիտմամբ, Բիէգարոնի մարքիզը միջօրէէն յետոյ կը ներկայանար իր տ'Էմաէ դղեակին առջեւ։ Գտաւ զայն յարկաձածուկ ճեմլիքի մը տակ նստած, գիրք մը կարդալով, որոյն քրած ուղեւ, մինչդեռ իր երկու խարտիշահեր զաւակներն աւազէ կարկանդակներ կը շինէին։

—Ա՛հ, տէր Աստուած, գոչեց կոմսուհին երբ Բիէգարոն կ'ողջունէր զինքը, ի՞նչ կայ . . . Գոյնդ նետեր է . . . Դժբաղդութի՞ւն մը պատահեցաւ։

—Չէ՛, չէ՛, ըսաւ մարքիզը խնդալով։ Միայն թէ շատ դժուարին ձեռնարկի մը համար եկած եմ ձեզի։ Կրնա՞նք քիչ մը խօսիլ գոց տեղ մը։

Մանկամարդ կինը երիտասարդին նայեցաւ զարմացկոտ և հետաքրքիր աչուըներով, եւ, ոտք ելլելով,

—Ներս մտնենք, ըսաւ։

Բիէգարոն անոր հետեւեցաւ սրահին մէջ։

—Կրնա՞մ պատուհանները գոցել, ըսաւ մարքիզը նոյն շեշտով։

—Անշուշտ։

Երիտասարդը գոցեց պատուհանները, և անոր մօտ նստելով,

—Երբ անցեալ օր, մեր մակոյկով շըրջագայութեան ատեն, կ'ըսէի թէ լաւագոյն կը համարիմ ձեր ձեռքովը կին մը առնել, չուզեցիք այդ պատասխանատուութեան տակ մտնել · · · բայց, միեւնոյն ատեն, ինծի այնպէս եկաւ թէ ձեր լեզուին ծայրն անուն մը կար . . .

—Կարելի է։

—Չէ՞ք ըսեր այդ անունը։

—Ոչ։

—Նո՞յն իսկ եթէ ձեզմէ խնդրեմ որ ձեռքս առաջարկէք ձեր Պէտգախոս բարեկամուհւոյն։

Կոմսուհին սեւեռապէս նայեցաւ աչուըներուն մէջ։

—Իրա՞ւ, միմէջը։

—Կը հաւանիք անշուշտ թէ կատակ չեմ ըներ այս տեսակ նիւթի մէջ։

Մանկամարդ կնոջ շնորհալի դէմքը յանկարծ պայծառացաւ տեսակ մը թափանցկութեամբ։ Ուրախութեան փոքրիկ աղաղակ մը արձակեց, աշխուժիւ ոտք ելաւ, և Բիէգարոնի ձեռքը բռնելով։

—Ա՛հ, ըսաւ, դուք ազնուական մըն էք։

—Ուրեմն, տիկին, յանձն կ'առնո՞ւք կատարել այս ձեռնարկը։

—Կը հարցնէ՞ք, ըսաւ մանկամարդ կինը՝ ոգեւորութեամբ նստելով իր թիկնաթոռին մէջ։

—Բայց դուք որ քիչ մը իր խորհըրդակիցն էք, կրնա՞ք գուշակել թէ ինչպէս պիտի ընդունուի այս ձեռնարկը։

—Նախ պարտիմ ըսել թէ բնաւ չեմ գիտեր իր սրտին գաղտնիքները, եթէ ունի . . . Բայց վերջապէս, շատ պիտի զարմանամ եթէ ձեր խնդիրը չընդունուի։

—Գիտէք որ, ըսաւ Բիէգ վեհերոտութեամբ, ես հարուստ չեմ։

—Իրեն համար հարուստ էք . . . ինքն աղքատ աղջիկ մըն է . . . միայն որ . . .

Խօսքն ընդհատեց եւ չշարունակեց։

—Հօրաքրոջնիդ, ա՞ն ինչ կ'ըսէ։

—Բան մը ըսած չունի . . . որովհետեւ բան մը չգիտեր։

Տիկին տ'Էմաէ ընդոստ ոտք ելաւ։

—Բայց, սիրելի պարոն, շատ ծանր բան է այդ . . . կրնայ սոսկալի խռովութեան մը երեւան գալ։

—Կրնայ մեզի բաւական նեղութիւն պատճառել, բայց ոչ արգելք . . . հաւաստեցէք թէ ի— այս տեսակ ձեռնարկ մը կ'ընեմ, հաստատապէս որոշած եմ ի գլուխ հանել։

—Սիրելի պարոն, ըսաւ մանկամարդ կինը, հասկցեր էք թէ Պէտգախոս հետ ձեր ամուսնութիւնն իմ երազս էր . . . բայց ես այնչափ ձեր բարեկամուհին եմ որ կը հարցնեմ թէ լաւ մտածա՞ծ էք ձեր որոշմանը բոլոր կարելի հետեւանքներուն վրայ։

—Սիրելի տիկին, ամէն բան մտածած եմ . . . Յայտնի է որ հօրաքոյրս, որ, ինչպէս գիտէք, տարբեր նպատակներ ունէր ինծի համար, նախ շատ պիտի զայրանայ իմ ընտրութենէս։ Սակայն կը կարծեմ թէ ինծի համար քիչ մը սէր ունի և վստահ եմ որ շատ ալ սէր ունի մեր ընտանեկան անուան համար, որուն միակ ներկայացուցիչն եմ . . . Ուստի չեմ յուսահատիր, և կը յուսամ որ կրնամ զինքն համոզել հաւանելու օրիորդ տը Սաւանի հետ ամուսնութեանս . . . Բայց վերջապէս, կրնայ ալ ըլլալ որ ներկային եւ գուցէ ապագային մէջ իսկ իր բարութիւններէն զրկուելու ծանր վտանգին ենթարկուիմ . . . Սուտ խօսած կ'ըլլամ եթէ ըսեմ թէ զոհ եւ ուրախ սրտով պիտի հրաժարիմ այդ կողմէն ունեցած յոյսերէս. բայց ինծի համար եւս աւելի ծանր է հրաժարիլ այն երջանկութենէն՝ զոր բարեկամուհւոյդ հետ ամուսնութիւնս կը խոստանայ ինծի . . . Իմ ուզած միակ բանս այն է որ օրիորդ տը Սաւան ալ մասնակից ըլլայ իմ զգացմանցս, եւ եթէ հաճի ձեռքս ընդունիլ, մտքէն չ'անցնիր բնաւ մեծ հարստութիւն մը որ գուցէ մեր ձեռքէն ճողոպրի . . . Վստահ կրնա՞մ ըլլալ թէ այս մասին ա եւ է պատրանք չպիտի թողուք իրեն։

ցին հաչակաւոր Վէյլինկթընի Դքսին լուր բերուեցաւ թէ Գոնաֆարժ Պրուսէյի կը մեռնի։ Կը յիշուի թէ Ուէլլինկթըն առանց ինքզինք կորուսանելու, դուրս ելաւ անմիջապէս, փոթորկալից օդով մը, բանակին գլուխն անցաւ, և հետեւեալ օրն ի Վաթէրլօ վճռական հարուածը տուաւ Նափոլէոնի։ Անգլիացի գաղթականաց հացկերոյթն ու պարահանդէսը տեղի պիտի ունենան նոյն այն սրահին մէջ, որ հիմա գարեջրատան մը արմատաց մնացորդն է։

—Բիզմարք Իշխան Համպուրկ գնաց, և խանդավառ ընդունելութիւն գտաւ ժողովրդէն։ Շատ տարիներէ ի վեր Համպուրկ չէր գացած։ Հիւր եղաւ Համպուրկցի երեւելի վաճառականի մը, որ տեղւոյն Ծերակոյտին անդամ է։

—Լոնտոնի Գերմանք մեծամեծ պատրաստութիւններ կը կատարեն՝ արժանաւոր ընդունելութիւն մ'ընելու Բիզմարք Իշխանին։

—Ի Չինաստան, Չենկ մարքիզին մեռնելուն հետեւեալ օրը, Փեքինի Պաշտօնական Օրաթերթը Չինու Կայսեր մէկ հրամանագիրն հրատարակեց, որով Ն. Վեհափառութիւն կը ծանուցանէ թէ հանգուցելոյն կը ներէ իր կենաց մէջ գործած բոլոր անիրաւութիւններն և յանցանքները։ Չենկ մարքիզը Չինաստանի մեծագոյն դիւանագէտներէն և գիտուններէն մին էր, և միանգամայն քաջ գրագէտ, որ գիտէր Փրանսերէն և անգլիերէն։ Ի Փարիզ, ի Լոնտոն և ի Պերլին պաշտօն վարած էր։

—Վիլհէլմ Կայսր ի մտայ Զալցպուրկ(?) պիտի երթայ։

—Գ. Բրիսփի օրինագիծ մը կը պատրաստէ, որով Ռէմպերթօ Թագաւորին կուտայ «Կայսեր Երիթրէի (Հապէշստանի) և Արեւելեան Ափրիկէի» տիտղոսն, ինչպէս Վիքթորիա Թագուհին կը կրէ «Կայսրուհի Հնդկաստանի» տիտղոսը։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱՀ
ԱՂԱ ՄԿՐՏԻՉ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆԻ

Այս առաւօտ, մեծաւ ափսոսանօք Բարիզէն ստացանք հետեւեալ հեռագիրը, որ կը գուժէ ազգային մեծանուն բարերար Աղա Մկրտիչ Սանասարեանի անակնկալ և դառնագին մահը։

ԲԱՐԻԶ, 2 յունիս 1890

«Ազգին մեծագոյն բարերար ՄԿՐՏԻՉ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ հանգեաւ ի Տէր «առտու ի Բարիզ 31/19 մայիս երեկոյեան «ժամ վեցին ի հասակի եօթանասուն «երկու ամաց։

«Անմահ բարերարին մարմինը պիտի փոխադրուի ի Տփխիս։

ՏԷՎԿԱՆՑ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ 30ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԸ

Ազգային Սահմանադրութեան 30րդ տարեդարձը հանդիսաւոր կերպով տօնուեցաւ երէկ Ազգային Հիւանդանոցի մէջ։ Առաւօտուն կանուխ յոգնախուռն բազմութիւն մը կը դիմէր հանդիսավայրը։ Շոգենաւաց վակոնները(?) անբաւական էին պարունակելու այդ բազմութիւնն որոյ թիւն առանց չափազանցելու կրնար 10,000ի հասնիլ։ Ամենուն նպատակն էր հանդիսանալ և մասնակից ըլլալ ազգային մեծ տօնի մը որ այդ դարմանարոյր գալարուէր մարդերուն վրայ և պարտէզներուն մէջ կ'առանձին և կ'զգենար վեհաշուք երեւոյթ մը։

Ըստ կանխագոյն ծանուցման, Գեր. Գարեգին եպիսկ. Սրուանձտեանց պատարագ մատոյց Ս. Փրկչի մատրան մէջ ուր լցուած էր դասաւորաց եւ պանդուխտներու բազմութիւն։ Ժամ երեքին աւարտեալ պատարագը, Գեր. Սրուանձտեանց Հիւանդանոցի պարտէզն երթալով, կարճ այլ ազդու քարոզ մը խօսեցաւ և սրտառուչ մաղթանքներ ըրաւ վասն կենաց Օգոստափառ Սուլթանին և Նորա յուսամիտ նախարարաց։ Ժողովուրդն որոտընդոստ կեցցէներով և ծափերով ընդունեց զայն։ Սրուանձտեանց Սրբազան յիշատակեց Հիւանդանոցին հիմնադրաց և բարերարաց անուանքն։ Ազգին բարգաւաճման համար աղօթքներ ուղղեց առ Բարձրեալն և բաւ թէ այդ ծափերը կը չարժեն այդ թեւեր, այլ բաւ չէ այդ, պէտք է գի հագներ(?) գործն յաւելնէ։

Ժամը չորսին Հիւանդանոցի դիմացի պարտէզին մէջ ճաշակաւոր պատրաստուած սեղանի մը հրաւիրուեցան հանդիսականք։ Ընդ. նախագահութեամբ Ամեն. Տ. Խորէն Ս. Պատրիարք Հօր։ Եկեղեցականաց դասին մէջ կը նշմարուէին Խրիմեան Հայրիկ, Սէֆերեան Սիմէոն Արքեպիսկոպոս, Սրուանձտեանց Գարեգին Եպիսկոպոս և մի քանի վարդապետք ու քահանայք։ Աշխարհականաց մէջ ներկայ էին շատ քիչ թուով ազգային պաշտօնական անձինք։ Մի և նոյնը տեղի ունեցած էր նաեւ 1889ի հանդիսին։ Սահմանադրութեան այս հանդէսն որ պարտէր իր մէջ պարփակել Ազգին ներկայացուցիչները, դարձած էր ընդհանրակ ժողովրդական սովորական տօն մը։

Առաջին բաժակն առաջարկեց Ս. Պատրիարք Հայր Վեհ. Սուլթանին կենաց։ Ընդհանուր ծափերով պարպուեցաւ այդ բաժակ։ Աղա Սրուանձտեանց եպիսկոպոս բաժակ առաջարկեց ամենայն Հայոց Հայրապետին, Հայ եկեղեցականութեան եւ Խորէն Պատրիարքին կենաց։ Եղիա(?) Վահան վարդապետ Տէր Ստեփանեան Հիւանդանոցի ջանադիր Հոգաբարձութեան և Մատենախումբին կենաց բաժակ առաջարկեց։ Խրիմեան Հայրիկի կենաց բաժակ առաջարկուելով, Ն. Սրբազնութիւն յոտն կանգնեցաւ եւ շնորհակալութիւն յայտնեց։ Իր խօսքերը կ'ընդմիջուէին անընդհատ ծափահարութեամբք։

Առաջին սեղանը տեւեց երբ մէկ ժամ, որուն յաջորդեց երկրորդ սեղանը։ Կոչնականաց թիւը խիստ հոծ էր, որ յայտնի ապացոյց մ'է Մատենախումբին տարած աշխատութեանց, և նոցա դիմումներուն պատասխանող ազգասէր և գթասէր ոգւոյն։

Հակառակ առաւօտեան անձրեւին, բազմութիւնն հետզհետէ կը շատնար, այնպէս որ ընդարձակ պարտէզը բոլորովին լցուած էր։ Որբանոցին սանուք ընկերակցութեամբ Գ. Թաշնի(?) կ'երգէին հին և նոր երգեր, կայսերական ազգային նուագներ, այնքան ազնուութեամբ և եռանդով որ չարունակ ծափահարութիւններ կը խլէին հասարակութենէն։

Ս. Պատրիարք Հայր մեկնելէ առաջ մասնաւոր պատրաստուած տեղւոյ մը վրայ ելլելով բացատրեց Սահմանադրութեան կարեւորութիւնը և այն հոգածութիւնը զոր պարտի կրել ամեն Հայու սիրտ՝ անխիթար և անաղարտ պահելու համար մեզ շնորհուած իրաւունքները։ Ըսաւ թէ պէտք է յաւէտ շնորհակալ և երախտապարտ ըլլալ Վեհափառ Սուլթան Համիտ կայսեր, որոյ արդարադատ անօրինութեամբ կը վայելենք Իւր Նախորդաց հաստատած և ընդունած ազգային այն հանդէսը։ Ն. Ամենապատուութիւն մաղթանքներ ընելէ յետոյ մեկնեցաւ հանդիսավայրէն ժամը 6ին։ Բանախօսութիւններ, ճառեր տեղի չունեցան, ինչպէս որ նախապէս որոշուած էր։

Ժողովուրդը սակայն այս ամենուն մէջ, ցանկութիւն մը, փափաք մը ունէր, այն է այցելել, տեսնել նորակառոյց շէները որք կը բարձրանային, ո՛րը աւարտած, ո՛րը կիսաւարտ, Հիւանդանոցի ընդարձակ շրջափակին մէջ։ Նորութիւն մըն էր այս որ կ'ապաւէր, թերեւս այդ ցանկութիւնն էր որ այս տարի չափէն աւելի բազմութիւն մը հանախմբած էր, սակայն յուսախաբութիւն մը ունեցան, վասն զի Հոգաբարձութիւնը կամ Մատենախումբը նկատելով որ նորաշէն հաստատութեանց մէջ շրջիլը կրնայ վնասել անոնց, այդ բան արգիլած էր։

Արտաքուստ սա միայն նշմարուեցաւ թէ ոչպիսի տխուր հակադրութիւն մը կը ներկայացնէին իրարու քով, հին Հիւանդանոցին նշխարները նոր Հիւանդանոցին հաստատուն գեղեցկագիր մասանց հետ։ Ամեն Հայ անձնաւոր ունէր գոգա ի սիրտ փափաք մը, մաղթանք մը, այն է յաջորդ տարի ամբողջացած տեսնել հնոյն տեղ Նոր հաստատութիւնը։ Առ այդ կը բաւէ քիչ մը զոհողութիւն որով կարելի պիտի ըլլայ Հիւանդանոցին ի նորոգ կառուցման իրականութիւնն ունենալ ընդհանուր աչաց առջեւ։

Կը կարծուի թէ 250 ոսկւոյ գումար մը կարող եղած է արտադրել Մատենախումբը երեկի ազգային տօնախմբութենէն։

Զմիւռնիոյ գաւառական վարչութիւնը պաշտօնագիր մը ուղղելով առ Գեր. Ներսէս Տ. վարդապետ Արզումանեան, խնդրած է ընդունիլ վիճակին առաջնորդական պաշտօնը, սակայն Ն. Գերապատուութիւն պատասխանած է թէ բացարձակ կերպիւ կը հրաժարի այդ պաշտօնէն։

Քաղաքական ժողովը, որ իր վերջին նստին մէջ խորհրդակցութիւններ կատարած էր Տիվրիկի ազգային կալուածոց ինչպէս նաեւ հոգաբարձութիւն մը կազմելու խնդրոյն վրայ, Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հօր յանձնած է որպէս զի կոչէ մայրաքաղաքս գտնուող Տիվրիկցի ազգայնոց մէկ քանին և հոգաբարձութիւն մը կազմելու համար խորհրդակցի անոնց հետ։

Խառն ժողովն իր վերջին նստին մէջ որոշած է յանձնարարել Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հօր որպէս զի Մայր եկեղեցւոյ և Կէսիկ Փաշայի միջեւ եղած սահմանի խնդրոյն համար այդ երկու եկեղեցեաց Թաղական Խորհուրդները կոչելով խնդիրը կարգադրէ երկուստեք համաձայնութեամբ։

Այս առաւօտ մայրաքաղաքս հասաւ Արժ. Մամբրէ վարդապետ Պէնկլեան, առաջնորդական փոխանորդ Ալաշկերտի եւ Պայազիտի։ Մամբրէ վարդապետ ուղղակի Կարինէն կուգայ։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը ծանուցանելով Վեհափառ Հայրապետին թէ քանի մը վարդապետք կան եպիսկոպոսութեան համար փափաքող, խնդրած էր իմանալ թէ ե՞րբ ձեռնադրել կը հաճի։ Նորին Ս. Օծութիւնը պատասխանած է թէ պէտք է առաջիկայ սեպտեմբեր ամսոյ մէջ յէջմիածին գտնուին այդ վարդապետք։

—Դատական և կրօն. գործոց նախարարութիւնն իմանալով որ Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ վերաշինութեան տեսն գանգատաւոր շինութեան համար հրաման առնուած չէ, բայց արդ. գանգատաւորութիւն կը լինի, — ի Պատրիարքարան գրած է արգելուլ, և Ս. Պատրիարք Հայրն՝ որոշմամբ Խառն ժողովոյ, իւր Գեր. Փոխանորդին յանձնած է կոչել շինութեան Թաղի Խորհուրդն և պատուիրել որ դադարեցնեն գանգատաւորութիւնը, մինչեւ ցկարգադրութիւն խնդրոյն։

—Ի Տիվրիկ (Սեբաստիոյ կուսակալութեան Ներքեւ) բողոքական Հայ մը, Փիլիպպոս անուն, որ բանտարկեալ է եղեր, մահմետական կրօնքն ընդունել և բանտէն արձակուելէն ետքը երկու որդիքն ալ առեր է ի մահմետականութիւն։ Ամուսինն՝ որ Հայաստանեայց եկեղեցւոյն բաժնուած չէ եղեր, տեղւոյն Առաջնորդարանին միջոցաւ բողոքներ և պահանջներ է զաւակներն իրեն յանձնել, առարկելով թէ անչափահաս են։ Կը յուսի թէ ամսուներ այս խնդիրն Պատրիարքարան ալ գրըուած լինելով՝ Բ. Դրան հաղորդուած և խնդրուած է որ յիշեալ տղայքը մայրաքաղաքս բերուելով Պատրիարքարանի յանձնուին։ և Բ. Դրնէն գոհացուցիչ պատասխան հասած է ի Պատրիարքարան։ (Փ—ղ)

Այս առաւօտ Վիեննայէն մայրաքաղաքս դարձաւ Արիֆար էֆէնտի Ալիֆարեան, Թ—ի— շոգենաւով։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ
Տնտես. Խորհրդոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութեան

Թնկրեան Գրիգոր էֆէնտիի նախաձեռնութեամբ ի նպաստ ուսուցչաց հանգուցեալ Մանավեան Տիգրան էֆէնտիի այրւոյն և վեց անչափահաս որդւոց կատարուած հանգանակութեան հաշուեցոյցն նկատողութեամբ առնելով Տնտեսական Խորհուրդս, հասու եղաւ թէ յիշեալ հանգանակութենէն 6574 դրուշի գումար մը գոյացած է, որոյ 4314 դրուշը տարարոյց կնոջ վճարուած, 100 դրուշ զգեստոյ կարասիքի ծախսուած և 20 օսմ. ոսկւոյ գումար մ'ալ Բերայի Ազգային կալուածոց Հոգաբարձութեան յանձնուած է տարեկան 9% տոկոսով, և բաղդատելով սոյն հաշուին հանգուցեալ Մանավեանի այրւոյն ստացագրոց հետ՝ կատարելապէս ճիշդ գտաւ։

Տնտեսական Խորհուրդս Թնկրեան Գրիգոր էֆէնտիի այս մարդասիրական ձեռնարկն և հոգին կը փութայ հրատարակել ի գիտութիւն ժողովրդեան։

24 մայիս 1890

* *

1. Բերայի և Ֆերիգիւղի միացեալ Թաղից Ս. Եկեղեցեաց Մատակարարութեան միամեայ հաշուեցոյցն՝ 1889 յունվար 1է մինչ ցվերջ դեկտեմբերի նոյն ամի.

2. Գոյաճր(?) գիւղի Սրբոց Մանկանց եկեղեցւոյ մատակարարութեան քսանամսեայ հաշուեցոյցն՝ 1888 մայիս 1է մինչ ցվերջ դեկտեմբերի 1889 ամի.

3. Պէշիկթաշի Ս. Աստուածածին եկեղեցւոյ մատակարարութեան տասնեւհինգամսեայ հաշուեցոյցն՝ 1888 յունիս 1է մինչ ցվերջ դեկտեմբերի 1889 ամի, ըստ օրինի Տնտես. Խորհրդոյ ներկայացուած եւ անոնց յար և նման օրինակներն իրենց Թաղի եկեղեցեաց բակը կախուած են ի տես Թաղեցւոց։

Տնտես. Խորհուրդն այսու պաշտօնական ծանուցմամբ հրաւէր կը կարդայ յիշեալ Թաղից պատուարժան ազգայնոց, որ իրենց Թաղի վերաբերեալ հաշուեցոյցին վրայ եթէ որ և է դիտողութիւն կամ բողոք ունին, Թուականէս մինչեւ 21 օր պայմանաժամու մէջ գրաւոր կերպիւ ներկայացնեն Տնտես. Խորհրդոյ։

Սոյն պայմանաժամին լրանալէն յետոյ՝ որ եւ է բողոք կամ դիտողութիւն անընդունելի պիտի ըլլայ։ (Կնք.)

24 մայիս 1890

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Եէմէնի ձէպէլը Բիմէ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Մէհմէտ Էմին պէյ, գայմագամ Ապի։

Նոյն նահանգին Ապ գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Րիֆաթ էֆէնտի, գայմագամ Մոխայի։

Նոյն նահանգին Մոխա գաւառակին գայմագամ անուանեցաւ Մահմուտ էֆէնտի, գայմագամ ձէպէլը Բիմէի։

Երկրորդ կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ կայս. պալատան քարտուղարներէն Ֆաիգ պէյի։

Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը շաբաթ առաւօտ կայս. պալատ գնաց և Վեհ. Սուլթանի ինչ ինչ հրամաններն առնելէ յետոյ Բ. Դուռը դարձաւ։

—Կրետէի կուսակալի փոխանորդ և արտասովոր հրամանատար Շագիր փաշա երէկ եւս կայս. պալատ գնաց։

ՄԱՀ ՖԱՒՔ ՊԷՅԻ

Բարձր. Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆէնտիի որդին Ֆաիք պէյ, անդամ Թէտգիգաթը Շէրիյէ ժողովոյ, շաբաթ գիշեր մեռաւ իւր ամարանոցին մէջ ի Գուլիկուլու։ Ֆաիք պէյ վեց ամէ ի վեր անկողնոյ կը ծառայէր։

Վեհ. Սուլթանն իմանալով Ֆաիք պէյի մահն՝ հրամայած է յուղարկաւորութեան ծախքն Իւր մասնաւոր Արկղէն վճարել։ Ն. Վեհափառութեան հրամանաւ կայս. պալատան հանդերձապետ Իսմէթ պէյ և երկրորդ անօրէն Ահմէտ պէյ Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆէնտիի ապարանքն երթալով ցաւակցութիւն յայտնեցին։

Յուղարկաւորութիւնն երէկ տեղի ունեցաւ մեծ հանդիսիւ ի ներկայութեան բարձրաստիճան պաշտօնէութեան։

Շէյխ-իւլ-Իսլամ Բարձր. Էօմէր Լութֆի էֆէնտի իւր որդւոյն մահէն խորապէս զգածեալ ըլլալով, երէկ չկրցաւ ներկայ գտնուիլ Նախարարաց Խորհրդոյ նիստին։

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Բէժիի օսմանեան Գամիսէր Նուրի պէյ և ընդհանուր անօրէն Գ. Օպուանօ շաբաթ օրը Բ. Դուռը գնացին և պահ մը տեսակցեցան Ներքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։ Նուրի պէյ ու Գ. Օպուանօ յետոյ Պետական Խորհրդոյ օրէնսդիր ճիւղը գնացին ուր պահ մը մնացին։

—Ֆրանսական դեսպան Մոնդէպէլլօ կոմսը շաբաթ օրը Բ. Դուռն երթալով, տեսակցեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին ու Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։

—Բուքրէշի օսմանեան նորընտիր դեսպան Գլաք(?) պէյ շաբաթ օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցաւ Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ և իւր պաշտօնին վերաբերեալ հրահանգներ առաւ։

Գլաք պէյ նոյն օրը Բուքրէշ ուղեւորեցաւ Վառնայի ճամբով։

«ԷՐԹՈՂՐՈՒԼ» ՄԱՐՏԱՆԱՒԸ

Էրթողրուլ մարտանաւին հրամանատարին կողմէ շաբաթ իրիկուն հետեւեալ հեռագիրն հասած է Ծովային Նախարարութեան.

«Ողջամբ Եոգոհամա ժամանեցինք, լաւ ընդունելութիւն գտանք։ Չորեքշաբթի օր տեսակցութիւն պիտի ունենանք Միքատոյին (ճաբոնի կայսրը) հետ»։

7 Յունիս 1890

ԹՂԹԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Յայտնի է թէ Վեհ. Սուլթանի առաջին սենեկապետ Օսման պէյ թղթի գործարան մը հաստատելու համար մենաշնորհ առած է և թէ այդ գործարան ի Պէյքօզ պիտի հաստատուի, ուր հարկ եղած գետինն արդէն գնուած է։

Արդ, այդ գործարանին համար օսմանեան ընկերութիւն մը կազմուած է, 30,000 բաժնի վրայ՝ իւրաքանչիւրը 10 ոսկի արժողութեամբ։ Բոլոր բաժինները ծախուած են և թէեւ կրկնապատիկ բաժին գնողներ ներկայացած են, սակայն քաղաքավարութեամբ մերժուած են այդ առաջարկներ, զի բոլոր բաժիններու վաճառուելէն յետոյ եղած էին։ Ընկերութեան վերջնական կերպիւ կազմակերպուած ըլլալն այսօր վաղը պաշտօնապէս պիտի ծանուցուի կայս. կառավարութեան և անմիջապէս գործարանի շինութեան պիտի ձեռնարկուի։

Եւրոպացի դրամատերք ամենք մեծաքանակ գումարներու փոխարէն առաջարկած են Օսման պէյի՝ գնել իւր մենաշնորհը, սակայն Ն. Վսեմութիւն մերժած է։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

Կ'ըսուի թէ Օսմ. կայս. Պանքայի ընդհ. անօրէն Սըր Էտկար Վինսընթի Կ. Պոլիս գալէն անմիջապէս յետոյ, ձեռք պիտի առնուի Աւստրիական Սակարանի մը հաստատման ծրագիրը։ Այդ սակարանին պիտի կցուի մնայուն ցուցահանդէս մը տեղական արտադրութեանց և ճարտարուեստ նիւթերու։ Այսպիսի սակարանի մը հաստատումը մեծ դժուարութիւններ չներկայացներ, վասն զի ծախքը պիտի հոգացուի զայն կազմող անդամոց միջեւ հանգանակութեամբ մը, և սկզբնական ծախքերը մեծագումար չեն։ Իսկ մնայուն ցուցահանդէսի մը հաստատութիւնն, որ յոյժ օգտակար արդիւնքներ կրնայ ունենալ վաճառականութեան համար, մեծամեծ ծախուց կը կարօտի զոր չկրցաւէր թէ ուստից կարելի պիտի ըլլայ հոգալ, կրնայ ըլլալ որ Աւստրիական Սենեակն՝ որում կը պատկանի այսպիսի գործի մը նախաձեռնութիւնը, նպաստ մը խնդրէ կայս. կառավարութենէն։

Լ. Հէտէր(?) որ կը հաղորդէ սոյն տեղեկութիւնները, յիշելով այս առթիւ Պոլսոյ մէջ Աւստրիական Փիւսպի մը հաստատման խորհուրդը, կ'ըսէ թէ անոր նախաձեռնութիւնն ստանձնող անձինք լաւագոյն կ'ընեն իրենց ջանքերը նուիրելով Աւստրիական Սակարանին հաստատման որ կրնայ յիշածին բանալ նաեւ Աւստրիական Փիւսպին տեղը, և պիտի ունենայ ընթերցանութեան սրահ մը, ճաշարան մը և ծխարան մը։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ
(Առեւտ. Լրտէն քաղուած)

Թուրքիոյ այլ և այլ գաւառաց մէջ տեղացող քիչ շատ առատ անձրեւները վերջ մը տուին երաշտութեան որ կ'սկսէր մտահոգ ազդեցութիւն մը ունենալ մշակութեանց վրայ. այդ անձրեւներ չեն դադրիր բարեբաղդաբար, և այս՝ ամենէն աւելի արտադրման կեդրոն եղող կարեւոր կեդրոններուն մէջ։ Պրուսայի կողմը, գլխաւորաբար ի Քէօթահիա, ջրոց առատութիւնն ի բաց վանած է ամեն մտահոգութիւն ի մասին արմտեաց հունձքերուն։ Դամբանահէյ(?) առնուած լուրերն ալ գոհացուցիչ են նմանապէս։ Սելանիկի նահանգին մէջ, հակառակ վերջին երաշտութեանց գաւառաց ոմանց մէջ և գլխաւորաբար ի Քասանտրա, պատճառած վնասներուն, ժամանակէ մը ի վեր անընդհատ անձրեւներ սկսած են տեղալ Ռումէլիի(?) և նահանգին այլ և այլ աւաններն ուր երկրագործք կ'սկսին յոյս առնուլ։ Իզմիրէ առնուած լուրերն ոչ այլ նուազ գոհացուցիչ են ի մասին Այտընի նահանգին, և անձրեւները գլխաւորաբար նպաստած են բարձրագիր հողերուն որոց մշակութեան վիճակը յոյժ գոհացուցիչ է։ Դժբաղդաբար ուրիշ աղէտ մը, մարախներն որք ամեն տարի որոշեալ ժամանակի մը կը տեղան ներմանուած դաշտօրէից վրայ՝ աւերումս պատճառելով, դարձեալ երեւան ելած են նահանգաց ոմանց մէջ։ Սակայն, թէ՛ իշխանութիւնը պէտք եղած աչալրջութիւնն ունենան, այդ պատուհասին առաջքը շուտով կ'առնուի և հին յիշատակի մը պէս կ'անհետանայ այն մեր երկրագործաց մտքէն, որք միշտ կոյտ անձրեւոց շարունակութիւնը տեսնելով կը մոռնան երաշտութեան վտանգները։

Սպասելով որ յաջող ելք մը ունենան երկրագործական յառաջիկայ աշխատութիւնք, հակիրճ գաղափար մը տանք վերջացող շաբթուան մէջ մեր հրապարակին առեւտրական կացութեան։

Արմտիքներէն՝ հասան 18.000 գրիւ կակուղ ցորեն, և վաճառեցան 25,000 գրիւ, որոց տարբերութիւնը (7000 գրիւ) առնուելով պատրաստ գտնուածէն, անոր քանակութիւնը 17.000էն 10.000 գրիւի իջեցուց։ Կերքա(?) և ազիմա(?) ցորեններէն պատրաստ չի գտնուելով և նորալ չի հասնելով, այդ բերքերին վրայ բնականաբար գործ չեղաւ։ 2000 պարկ եգիպտացորեն վաճառեցաւ, գրիւը $10\frac{3}{4}$էն $11\frac{1}{2}$ դրուշի։ Եգիպտացորենը շատ կը փնտռուի, սակայն մեր հրապարակին վրայ պատրաստ չկայ։ 3000 գրիւ գարի վաճառեցաւ գրիւը 11էն $11\frac{1}{2}$ դրուշի։ Գարիի յառաջիկայ արտադրութիւնք առատ ըլլալու յոյս կուտան, մանաւանդ Այտընի նահանգին բարձրագիր մասանց մէջ։ Գալով ալիւրին, շաբթուան մէջ հասած 2500 պարկէն 1500ը միայն վաճառեցաւ և միւսներն աւելնալով պատրաստի քանակութեան վրայ, 13500էն 14500 պարկի բարձրացուց զայն։ Լուբիայի վրայ քիչ գործ եղաւ շաբթուս մէջ. վաճառմանք անոնցան էին և գները փոփոխութիւն չկրեցին։ Սիսեռան վրայ գործ չեղաւ բնաւ և պատրաստ կայ 1200 պարկ։ Սուսամի վրայ մանր մունր գործեր եղան և վաճառեցաւ 700 պարկ։ Պատրաստ կայ 200 պարկ՝ Մէրսինի և Պալըքէսիրի տեսակներէն։ Հունտերու վրայ ընդհանրապէս (վուշ, կանեփ, խաշխաշ, բամպակի և բակլայի) նախորդ շաբթուան նման այս շաբթու եւս գործ չեղաւ պատրաստի պակասութեան պատճառաւ։ 200 պարկ կորեկ վաճառեցաւ օխան 32էն 33 փարայի։ պատրաստ չկայ։

Գալով արտածելի գլխաւոր նիւթերուն, այս շաբթու դարձեալ գործ չեղաւ Թիֆթիկի վրայ որոյ գները, քանի շաբաթէ հետէ գործոց կացուն վիճակին ազդեցութիւնը կրելով, կարեւոր անկում մը կրեցին։ Աֆիոնի վրայ ամենեւին գործ չեղաւ շաբթուս մէջ. սակայն գները բռնուած են միշտ։ Գառի խէժի վրայ քիչ մը գործ ըլլալ սկսաւ. հակառակ նախորդ շաբթուան՝ յորում ո՛չ մէկ վաճառում եղած էր, շաբթուս վաճառեցաւ 38 պարկ, որոց 7ը Նիկտէ, սպիտակ տեսակ, օխան $17\frac{1}{4}$ դրուշի, 28ը Սրգնիկը(?) բնական տեսակ, 13էն $14\frac{1}{4}$ դրուշի, և 3 պարկը ծառէ՝ $7\frac{1}{2}$ դրուշի։ Առանցմէ զատ վաճառեցան 150 պարկ կաղին, կենդինարը 65 դրուշի։ Դրանախով(?) գործ չեղաւ կաղնի վրայ։

Ոգելից ըմպելիներէն՝ վաճառեցան 20 տակառ Ալաչ Օլոսմբրոյի(?), 15 տակառ Աօզինաքի(?) և 60 տակառ Ռաֆալիկի։ Այժմ պատրաստի քանակութիւնն է 250 տակառ, զանազան տեսակէ։ Ալքոլներու գինը զգալապէս բարձրացած է այս շաբթու, և այս՝ բաւլիի գնոյն բարձրացման կը վերագրուի։ Ոսկի վրայ գները յոյժ սահմանափակ էին։ Նմանապէս անկարեւոր վաճառումներ եղան խաշխաշի վրայ որոց գները շաբթու քիչ մը բարձրացան։

Շաքարի իւրաքանչիւր պարկին գնոյն վրայ մէկ դրուշի բարձրացում մը տեղի ունեցաւ. 5000 պարկ Դրիէնդի(?) շաքար, որ շաբթու հասած էր, վաճառուեցաւ ամբողջովին։ Պատրաստի քանակութիւնն է 20,000 պարկ։

Բրինձի գինն ո՛ր եւ է փոփոխութիւն չկրեց։ Վաճառեցան 500 պարկ Ռանկունի բրինձ։ Ծարոնական տեսակին վրայ գործ չեղաւ բնաւ։

Մոմի և քարիւղի վրայ գործերն յոյժ սահմանափակ էին։

ՐԻՖԱԹ ՊԷՅԻ ՍՊԱՆՆՈՒԹԻՒՆԸ

Րիֆաթ պէյի սպաննութեան գործին առթիւ մինչեւ հիմայ ձերբակալուողներու թիւը թէեւ քանի հասած էր, սակայն անոնցմէ եօթը միայն վար դրուելով, միւսներն արձակուած են։ Այս ոճրին համար ցարդ հարցաքննուած վկայներու թիւն յիսունն անցած է։

Նախնական քննութիւնք ամփոփուած են 150 երեսներէ բաղկացեալ ընդարձակ գրութեան մը մէջ, որ այսօր վաղը Դատական նախարարութեան պիտի յանձնուի։

ՏՐԷՅՍԷ ՓԱՇԱ

Վեհ. Սուլթանի Թիկնապահ Տրէյսէ փաշա յառաջիկայ հինգշաբթի Բարիզ կ'ուղեւորի։ Տրէյսէ փաշա վերջնապէս կը թողու օսմանեան ծառայութիւնը և Ֆրանսա կը դառնայ սեփական(?) գործոց պաշտօնաւ։

ՊՐՈՒՍԱՅԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պրուսայի կուսակալութիւնը հրահանգ ուղղած է իւր իրաւասութեան ներքեւ գտնուող գաւառաց որպէսզի պաշտօնական և տօնի օրերու մէջ երբ կայս. հրամանաւ ինչպէս նաեւ հարցաքննիչ դատարաց որոշմամբ բանտարկեալք պէտք արձակուին, այս գործողութիւն տեղական քաղաքային իշխանութեանց հաղորդուելէ յետոյ կատարուի, որպէսզի քննութեամբ հաստատուի թէ արդեօք արձակելի բանտարկելոց մէջ կա՞ն այնպիսիներ որոց արձակումն անյարմար է քաղաքական ու վարչական տեսակէտով։

Կուսակալը նոյնպէս հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է Պրուսայի գաւառին մէջ գտնուած ճահիճները մաքրելու համար։

Կուսակալ Մահմուտ փաշայի նախագահութեամբ կազմեալ յանձնաժողովն, որ պաշտօն ունէր երկրին բարգաւաճման համար օգտակար միջոցներու վրայ խորհիլ, կրթական խնդիրը ձեռք առնելով, որոշեր է նահանգին մէջ գտնուած 38 երկրագործական վարժարանաց թուոյն վրայ աւելցնել նաեւ կանոնաւոր նախնական վարժարաններ, անոնց համար Կ. Պոլսէն ուսուցիչներ տանիլ, նահանգին վարժապետանոցն, որ գոցուած էր, վերստին բանալ և մեծ քաղաքաց մէջ մասնաւոր վարժարաններու բացման համար հարկ եղած քաջալերութիւններն ընել։ Հարկ եղած քաղաքներու մէջ արհեստական սենեակներ հաստատել, նահանգին տարազագործական արտադրութիւնները զարգացնելու համար և 50000 ոսկի դրամագլխով առեւտրական դրամատուն մը հաստատել։

ԱՄԱՌՆԱՅԻՆ ԹԱՏՐՈՆ

Գ. Բէօթիւսի(?) թատերական խումբը այսօր մայրաքաղաքս կը հասնի Թիֆլիզէն և վաղը իրիկուն իւր առաջին ներկայացումը պիտի տայ Թէփէ-Պաշիի ամառնային Թատրոնին մէջ։

Ռումէլի(?) երկաթուղեաց վերջին վիճակահանութենէն 25000 Ֆրանք շահած է Պէշիկթաշ բնակող Գաթթի անուն [illegible] մը։

—Նախընթաց օր Սկիւտարի մէջ Զաթի անուն Թուրք պատանի մը իւր տան պարտիզի թթենիին վրայ գտնուած պահուն վար ինկաւ և ծունկերը, ձախ ձեռքն ու ուսերը ճմլուեցան։

—Շաբաթ իրիկուն փայտաշէն տուն մը այրեցաւ ի Ռումէլի Հիսար։ Այդ տուն պարապ էր և Մուսթաֆա էֆէնտի անուն Իմամի մը սեպհականութիւնը։

—Պասրայի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Եփրատ գետը սովորականէն աւելի յորդելով, Պաղտատի Տէլիմ(?) գաւառակին մօտ թումբերը խզեր և բաւական վնասներ պատճառեր է։

—Մուսուլի լրագրոյն տեղեկութեանց համաձայն, Համավէնտ ցեղի պատկանող աւազակներն որք ձերբակալուելով հեռաւոր վայրեր աքսորուած էին, կրկին անգամ Սիւլէյմանիյէի կողմերն եկած են, խոյս տալով իրենց աքսորավայրէն։ Տեղական կառավարութիւնն յաջողած է անոնցմէ երկու սեաւ վաթսուն հոգի ձերբակալել։

—Կայս. Իրատէ մը հրամայած է նորոգել Գասըմփաշայի մօտ Բուրպալըը(?) Տէրէի վրայ գտնուած քարէ կամուրջն որ, փլչելու վտանգ կ'սպառնայ։

—Ադրիանուպոլսոյ նահանգին մէկ քանի գաւառակաց մէջ մարախ տեղացած ըլլալով, տեղական կառավարութիւնը հարկ եղած միջոցները ձեռք առած է այդ վնասակար անասունները ջնջելու համար։

—Կեսարիայէն կը գրեն թէ քաղաքին մէջ կարմրախտ երեւան ելած ըլլալով, Բժշկապետութիւնը պէտք եղած միջոցները ձեռք առած է։

—Շաբաթ առաւօտ, Հաճօբուլօ անցքին մէջ գտնուող վարսայարդար Գ. Վալանդի խանութը գողեր մտնելով, ծամոցոյն ու տասը ոսկւոյ չափ դրամը գողցան։ Գ. Վալանդի կը քնանար և չէր արթնցած, վասն զի գողերը աղմուկ չէին յարուցած։

—Վեհ. Սուլթանի Թիկնապահ Գամբօֆէվէնէր փաշա արձակուրդով Գերմանիա ուղեւորեցաւ։

—Բերայի ոստիկանութեան ձեռամբ կատարուած քննութեամբ հաստատուած է թէ Ֆէրիգիւղի կողմը ջրհորի մը մէջ գտնուած դրամարկղը, որուն մէջ փոխանակագիրներ և այլ Թուղթեր գտնուած էին, Ադրիանուպոլսեցի Միքէլ Հաճօբուլօ անուն վաճառականին կը պատկանի։ Վա-

ճառականը կը բնակի ի Պոլիս, Թաշճըլար, և տարին 6 ի իրիկունը գողեր մտնելով իր գրասենեակը դրամարկղը վերցուցած էին, բայց ի վերոյիշեալ թուղթերէն, ուրիշ բան չէր գտնուեր դրամարկղին մէջ։

—Իզմիրէն կը գրեն թէ անցեալ իտալական գաղթականութիւնը մեծ հանդիսիւ տօներ է իտալական Սահմանադրութեան հաստատման տարեդարձը. և Սպարթալեան եղբարց չքեղ ամարանոցին մէջ, ի Պուճա, գաշտահանդէս մը կազմակերպուեր է։ Սամոսի Թամաս իշխանը, որ այն միջոցին Իզմիր կը գտնուէր, իր ներկայութեամբ պատուեր է հանդէսը։

—Լ. Հէրէլ» կը հերքէ Թուրք լրագրաց հաղորդած այն տեղեկութիւնը թէ Բեռլինէն Զայթունկ լրագրոյն ի Թուրքիա մուտքը արգիլուեր է։

—Սաքս Մայնինկէնի դուքսը Պրուսա գտնուած պահուն Բէքէզ Բէկեց պատուանշանի երկրորդ աստիճանը նուիրած է նահանգին ու Ֆթէրտար Բողոս էֆէնտիի և ոստիկան-զինուորաց գնդապետ Տէրվիշ պէյի, ինչպէս նաև նոյն պատուանշանի երրորդ աստիճանը հանրօգուտ շինութեանց եւ երկրագործական խորհրդական ճէմալ պէյի։

—Մաքսատան քարտուղարներէն Սրտաըքէֆէնտի անցեալ օր Խասքէօյի կանանց հիւանդանոցին առջեւէն անցած պահուն յանկարծ գետինն ինկաւ։ Մօտը գտնուողներն հիւանդանոց տարին զինք, ուր յայտարարեց թէ թոյն խմած էր։

ՀԵՌԱԳԻՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԵԱՆՑ ԺՈՂՈՎ

ՓԵՇԹԱ, 7 յունիս.— Ֆրանց Յօզէֆ կայսր, երկուց Պատուիրակութեանց նախագահներուն ի պատասխան, ըսաւ թէ անցեալ տարիէն ի վեր կարեւոր փոփոխում տեղի չունեցաւ ընդհանուր կացութեան մէջ և Պալքանեան երկրաց մէջ, որք մասնաւորապէս կը շահագրգռեն զմեզ։ Ամեն Տէրութեանց հետ յարաբերութիւնքս հաստատ յոյս կուտան ինձ թէ խաղաղութեան օրհնութիւնը պիտի վայելենք յապագային եւս։ Իւր նիզակակցաց զօրաւոր և խաղաղաւէտ միաբանութիւնը կայսրը կը համարի փորձեալ գրաւական մը՝ ի յաջողութիւն այն ջանից զորս կ'ընէ իւր ժողովրդոց բարեկեցութեան և բարգաւաճման համար։ Այս գահաճառ ջերմ ծափահարութեամբ ընդունուեցաւ։

ՉԷԹԻՆԷ, 7.— Շատ հաւանական կը համարուի որ Չեռնակորայի իշխանն ի Փեթերսպուրկ ուղեւորութեանն առթիւ Կ. Պոլսէն անցնի, և Վեհ. Սուլթանին ներկայանալով, շնորհակալութիւն մատուցանէ Պոյանա գետին կանոնաւորման նկատմամբ եղած զիջման համար։

ՓԱՐԻԶ, 7.—Ներսկոյական մաքսային յանձնաժողովը կազմուած է 28 պաշտպանողութեան կուսակիցներէ և միայն ութ ազատ փոխանակութեան կուսակիցներէ։

ՊՈՒՔՐԷՇ, 7.—Կառավարական աղբիւրէ կը հերքուի այն լուր թէ Ռուսիա բողոք բարձեր է Պ. Քարփի ճառին դէմ, ի մասին Պուքրէշի ամրութեանց։

ԼՈՆՏՐԱ, 7.—Երեսփոխանական ժողովոյն մէջ, արտաքին գործոց նախարար Պ. Ֆէրկիւսըն հերքեց այն զրոյց թէ Թուրքք յարձակեր են Ռուսիայէն վերադարձող խումբ մը հայ գործաւորաց վրայ և անոնցմէ հինգ սպաններ են։ Քննութիւնք կը կատարուին։

ԱԹԷՆՔ, 7.— Վերջերս Անգլիոյ հետ կնքեալ առեւտրական դաշնագրին հիման վրայ Աւստրիոյ-Հունգարիոյ հետ կնքելի առեւտրական դաշնագրին բանակցութիւնք մօտերս պիտի սկսին։

ՎԻԷՆՆԱ, 7.— Բոլիթիշէ Քորէսբոնտէնց Հռոմէն նամակի մը մէջ կ'ըսէ թէ Պ. Քրիսփիի ընտանիքը մօտերս Քարլսպատ պիտի երթայ, բայց Պ. Քրիսփի, շատ զբաղած ըլլալով խորհրդարանական աշխատութեամբք, դիտաւորութիւն չունի Քարլսպատ երթալու։

ՊԷՐԼԻՆ, 7.— Պետութեան պաշտօնական Օրագիրը, Նորտ Տոյչէ Ալկէմայնէ Զայթունկին պէս, կը հերքէ այն զրոյցը թէ Վիլհելմ կայսրը նոր տեսակցութիւն մը պիտի ունենայ եղեր ի Քէօնիկսպերկ Ռուսիոյ կայսեր հետ։

ՍՈՖԻԱ, 7.— Ֆերտինանտ իշխանը, նախարարաց ընկերակցութեամբ, Վրաժա գնաց, ներկայ գտնուելու պուլկար բանակին և հայրենասէր Խրիստօ Պոդէֆի յիշատակարանին բացման հանդիսին։

ՊԷԼԿՐԱՏ, 7.—Պաշտօնական Օրագիրը կը հերքէ այն լուրը թէ Միլան թագաւոր Սերպիա եկած է դրամական խնդրոց կարգադրութեան համար. լրագիրը կը յայտարարէ թէ Միլան թագաւորին ուղեւորութիւնը քաղաքական կամ գործի վերաբերեալ ոչ և է նպատակ չունի։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՓԵՇԹԱ, 8 Յունիս.— Ֆրանց Յօզէֆ կայսր իւր գահաճառով ըսաւ նաեւ թէ մեր զինուորական ուժերն եւս քան զեւս պէտք է զարգացնենք, այնպէս որ Աւստրիա-Հունգարիա ի վիճակի գտնուի իւր նախագիրքը պաշտպանելու՝ ի չարս իւր նիզակակցաց և հանդէպ Եւրոպիոյ. Այս մտօք ի նկատ առնլով հանդերձ գանձային վիճակը, պէտք չէ խուսափինք զինուորական հարկաւոր զգուշութիւններն ի գործ դնելէ և ամրութեանց մասին առաջարկներէ և տական յառաջդիմութեանց պահանջած բարեկարգութիւններն իրագործելէ»։

ՊԱՐԻԶ, 8.—Հանրապետութեան Նախագահն ստորագրեց հրամանագիր մը, որով ներում կը շնորհուի գործադուլներու մասնակցելուն համար ձերբակալեալ բազմաթիւ անձանց։ Բայց ի այն ներումներէն որք շնորհուած էին Պ. Տիւմէյի հարցապնդումէն առաջ, 96 դատապարտեաց 72ն ազատ արձակուեցան. ցարդ բանտարկեալ 24 անհատներն օտարազգիներ կամ ծանր յանցանօք դատապարտեալ անձինք են։

—Սենաթ. ժողովոյն մէջ, ծովային գործոց նախարարը, հարցապնդման մը պատասխանելով ի մասին Տիւբէրրէ ծովակալին անուանման իբր հրամանատար Միջերկրականի նաւատորմին, կը հերքէ յառաջ բերուած դէպքերն և կը հաստատէ թէ ծովակալն ի Պէլճիա բանտարկուած էր 70ի պատերազմին առեն և գերութեան առեն իր պարտականութիւնը կատարած է. (ծափահարութիւններ). Պարզ օրակարգը, զոր նախարարը կը խնդրէր, ընդունուեցաւ 60ի դէմ 385 ձայնով։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 27 Մայիս

Օսմանեան Թղթադրամ

Ներքին Փոխառութիւն (Միջ.) Մէջիտ		21 8
Պարտուց գոյութենէն վերջը	»	21 12
Ռեմաըի մէջ	»	— —
Ընտանեաց թոշակաց	»	21 17
Վեր. ոսկի	»	21 18

ԻՆԳԻԼԻԶԻ ՏԱՀԻԼ

Ներկայ երեկոյ	59 22
Այս ամսոյ	59 20
Գալ ամսոյ	59 20

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՐՏԱՏՈՄՍ

Փոխառութիւն	A. Սէրի	46 1/4
»	B. »	26 1/4
»	C. »	21 22

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍ

Օսմանեան Պանքայի	Անգլ.	Լր.	5 5
Երկաթ. ճանապարհ	Օսմ.	»	10 5
Պանք տը Գալաթա	»	»	7 25
Նոր Հօնտ Ըմպր.	»	»	5 5
Թիւթիւնեան	»	»	497
Ռումէլի երկաթուղի		Ֆր.	85 1/2
Բաժնեթուղթ Լ.	Գ. Կ.		195

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Փարիզ, 7 Յունիս, ժամ 3 վայր 43 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	92 40
» » 4 1/2 %	106 65
Օսմանեան ընդհանուր Սէրի Դ.	19 72 1/2
Օսմանեան երկաթուղի	85
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	281 75
Պանք Օթոման	622 12 1/2
Կրէտի Լիոնէ	751
Իտալական Ռանթ 5 %	97 55
Սպանիական 5 %	487 50
Օբլիգասիոն Թիւնը (1890)	428
Եգիպտական միացեալ	496 87 1/2
Պանք տը Բարի	847 50
Օսմ. մաքս. պարտաթուղթ	477 50
Սուէզի ջրանցք	2367 50
Օգոստոսեան	77 3/4
Չէք Լոնտոնի վրայ	25 17 1/4

Լոնտոն, 7 Յունիս, ժամ 5 վայր 45 երեկոյ

Անգլ. Քոնսոլիտէ	97 1/2
Օսմ. » Սէրի Դ.	19 3/8
» » » Ա.	45 7/8
» » » Բ.	26 3/4
» » » Գ.	19 1/2
Փոխառութիւն 1877	104 1/2
Պանք Օթոման	14 1/16 [?]
Եգիպտական միացեալ (Ունիֆիէ)	98 9/16
» առանձ. (Բրիվիլէժիէ)	104 1/4
Յոյն Ռանթ	87 1/8
Տօմենիալ (փոխառ. Ռօթշիլտ)	104
Չիլիական 5 %	96 1/4
Մեքսիքա »	81 1/2
Պորտուգալ 1889	99
Փոխանակութիւն Փարիզի վրայ	25 17 1/2

Վիեննա, 7 Յունիս, ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	38 60
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	123 50
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	117 25

Պէրլին, 7 Յունիս, ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 37 1/2
Ռումէլի Թղթադրամ	235
Օսմանեան երկաթուղի	83 50
Օսմանեան ընդհանուր Սէրի Դ.	19 40

ԳԱՂՏՆԻՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ ՄՈԳՈՒԹԵԱՆ

Նախորդ 1889 տարւոյն մէջ լոյս տեսաւ Պոլսոյ մէջ «Գաղտնիք և Արուեստ Մոգութեան» նորօրինակ անուամբ և նոյնքան եւս նորօրինակ բովանդակութեամբ գիրք մը։ Գուցէ շատերէն և նոյն իսկ անոնցմէ՝ որք մեր ազգին գրագէտները կամ գիտակրներն հանդիսանալու պատիւն ունին, այն գիրքն աննշմար մնաց։ Ոմանք ալ գուցէ նորա Աստուածաբան Մոգութեան անունէն խրտչելով սա եւս կարծեցին իշարս այն կարգ մը հմայական մոգութեան արուեստներ կամ աստղաբաշխական ծիծաղելի հաշիւներ պարունակող մատեններէն որք առհասարակ ժողովրդեան մէջ կը շրջաբերին և նորա աւելորդապաշտութիւնն միայն սնուցանելու ծառայած են։ Եւ գուցէ զայն ընթերցողներն ալ չը հաւատացին նորա պարունակութեանց, և հաւսի ուրեմն՝ մինչ յԵւրոպա ուր օր չ'անցնիր որ նոր գիւտեր չ'պատահին կամ գիտական նոր երկեր ի լոյս չտեսնեն, ամեն աննշան կարծեցեալ գիւտերն և երկերն իսկ գիտնոց ուշադրութեննէն և քննութեննէն չեն վրիպիր, առ մեզ գուցէ ցարդ չ'գտնուեցաւ ոք որ յիշեալ գիրքն լուրջ գիտողութեան առնելով պարունակութիւնն կարենար գնահատել։

Բայց եւ այնպէս սոյն գործն իմ հետաքրքրութիւնս գրաւելով փորձեցի գիտողութեամբ մը կրցի նշմարել թէ նորա պարզած գիւտն աննշան չ'ըլլալէ զատ՝ բնութեան կամ մարդ էակին ամենէն զարմանալի գաղտնեաց միոյն կիրառութիւնն, հոգեբանական երեւութից ամենէն հետաքրքրաշարժն երեւան կը հանէ որ աշխարհի սկիզբէն ի վեր անթիւ անձանց հետազօտութեանց նիւթ եղած է։

Անոնք որ գիտական խնդրոց նկատմամբ հետաքրքիր են, գիտեն թէ այն ինչ Եւրոպայի մէջ կենդանային մագնիսականութեան զարմանագրաւ երեւոյթները գիտելու սկսան, բովանդակ գիտական աշխարհն և Ակադեմիայներն յուզեցին. կ'ենթադրուէր թէ մարդկային մարմինը մագնիսական ազդեցութիւններ ունի որք այլ և այլ միջոցներու օգնութեամբ ուրիշի մը մարմնոյն թափանցելով զանի թմրութեան և քնոյ մէջ կ'ընկղմեն։ Ըստ այսմ մագնիսացեալ կատարած քնաշրջիկան փորձերն որոց միջոցին մագնիսացեալ ենթական իբր թէ կարող կ'ըլլար գոց աչքերով տեսնել, պահուած իրերը գտնել, ապագայն գուշակել, հիւանդաց դարմաններ որոշել և այլն, բազմաթիւ մարդոց խելքը գլխէն առին և շատ գիտուններ սկսան մագնիսականութեան վերագրել այս հրաշալեաց քննութեամբն ու փորձովը զբաղիլ. որով սակայն քիչ առնէն ստուգուեցաւ թէ այն հրաշալեաց մեծագոյն մասը գոյութիւն չունէին. Գիտական քննութիւնք չարունակուելով իրողութիւնը պարզուեցաւ և այն կարծեցեալ մագնիսականութեան և իր հրաշալեացը տեղ յաջորդեց քնաբերութիւն իր այլ իմն տարօրինակ երեւոյթներովը որոց փորձերն այսօր գիտական հետազօտութեանց ընդարձակ ասպարէզ բացած են։ Սակայն այն նորօրինակ փորձերը զորս հեղինակները «Մոգական Ուսմունք» անուան ներքեւ կը պարզեն իրենց յիշեալ գործոյն մէջ, կ'իրականացնեն գերազանցապէս այն զարմանագրաւ երեւոյթներն զորս յԵւրոպա մագնիսականութեան փորձերու շնորհիւ յառաջ բերել կը յաւակնէին. Աչա թէ ինչպէս։

Օտարուհն չ'հասած գեռատի մանուկ մը նպաստաւոր պարագայից միջոցին որ եւ է մարմնոյ մը (օրօր. իր եղունգին կամ ջրոյ լից գաւաթի մը մէջ կամ սպիտակ լաթի մը վրայ եւն.) նայելով անընթեր կարող պիտի ըլլայ անդ ճշգիւ տեսնել մեր ուզած հեռաւոր տեղերն և անձերն, պահուած և նոյն իսկ գետնի խորոց մէջ թաղուած իրերն և կարելւոյն սահմանին մէջ եւս անծանօթ բան մը գուշակել. այս փորձերն ունին մասնաւոր կանոններ որք գրքին մէջ նշանակուած են։ Արդ՝ յիշեալ երեւոյթները բնականաբար որքան որ ալ առաջին ակնարկով հրաշալի և գերբնական երեւին, բայց երբ անգամ մը գիրքը ընթեռնու մէկը, պիտի խոստովանի թէ հեղինակը անդ յիշեալ երեւոյթներուն միայն չոր բացատրութեամբն բաւականացած չեն, այլ ամեն հրաշալի երեւոյթ, ամեն գերբնական իրողութիւն բնականի վերածած այսինքն բնութեան օրինաց հետ հաշտեցուցած են, որով յայնժամ ոչ ոքի անդ գրուած իրողութիւնքն անհաւատալի չ'պիտի թուին։ Սոյն գրքին պարզած գաղտնեաց մէջ, որ հոգեբանութեան և մարդկային մտաց ամենէն խորհրդաւոր կողմերը ի վեր կը հանէ, նաև հնութեան ամենէն գաղտնածածուկ և ներկայիս շատ մը անբացատրելի իրողութեանց բանալին կը գտնենք։ Վերջապէս հեղինակները գիտողութեան և փորձոյ ասպարէզը բաց թողած ըլլալով ընթերցողաց առջեւ, խիստ փափաքելի է որ գիտնոց և գիտասիրաց գիտողութեանն արժանանան նոցա Մոգական Ուսմանց փորձերն որոցմէ յառաջ գալիք օգտակար և զարմանալի արդիւնքներն այժմէն ակներեւ են։

«Գաղտնիք և Արուեստ Մոգութեան» գիրքն իր ամբողջ ընթացքին մէջ անհաշտ թշնամի կը հանդիսանայ ժողովրդական աւելորդապաշտութեանց զորս անխնայ կը հարուածէ. այսպիսի խնդրոց վրայ խօսած առեն՝ կը ջանայ միշտ ամեն իրողութեանց մէջէն ստուգութիւնն երեւան հանել և միշտ գիտական ծանօթ սկզբանց կրթնելով՝ ամեն անըմբռնելի և խորհրդաւոր կարծեցեալ երեւոյթից մեկնութիւնը տալ, որով ագէտ ժողովրդեան մտքերն լուսաւորելով նախապաշարմանց արմատէն բառնալ։ Հմայական արհեստներու, ալ աչօք և երեւակայական տեսիլներու, ախտահարութեան, գուշակութեանց վրայով գրուած հետաքրքրաշարժ գլուխներն զայս յատկապէս կը հաստատեն։ Մարդկային երեւակայութիւնն, մարգարէական երազներն, նախազգացմանց դէպքերն գեղեցիկ բացատրուած և գրական կերպիւ ապացուցուած են անդ։

Ի մի բան սոյն երկասիրութեան մէջ պարզեալ գաղտնիքն արդարեւ իր ընծայելիք օգուտներէն զատ՝ մեծ արժէք և կարեւորութիւն ունի հոգեբանական գիտութեան համար և անշուշտ օր մը գիտնոց քննութեան բովէն անցնելով նոր և ճոխ գիտութեան մը կարգը պիտի անցնի։ Հեղինակաց միւս գլխաւոր նպատակն ալ որ գործոյն ամբողջ ընթացքին մէջ փայլած է, ժողովրդական տգիտութիւններն ու նախապաշարումները բառնալ է, որ արդարեւ գովելի ձգտում մըն է։ Այսպէս թէ այնպէս սոյն գործն ըստ ամենայնի քաջալերութեան և պատուոյ արժանի է։ Մ. Խ. ՊԻՒԼՀԱՆՃԵԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ

ՆՊԱՍՏԱՄԱՏՈՅՑ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Վերջերս Անգլիոյ մէջ շքեղապէս կը տօնէին Գրական Նպաստամատոյց Ընկերութեան հաստատութեան հարիւրամեակը։ Գրականութեամբ զբաղող մէկ մի անհատ, որոց թիւը օրէ օր կ'աճի, պիտի զգայ մասնաւոր հաճոյք մը երբ ընթեռնու այդ հանդէսին նկարագիրը. Գրագիտաց դասին ի պաշտպանութիւն՝ սկսանւոր անձանց կազմած՝ արտասանուած ճառերը պիտի հրճուեցնեն ամեն ոք, լինի նա Անգլիացի թէ Հայ. Ամեն սիրտ պիտի տրոփէ և պիտի փափաքի տարիլ հոն՝ ուր արժանաւոր և օգտակար արտադրութեան մէջ հեղինակը վստահ պիտի լինի թէ, ձախորդ օրերու մէջ թշուառութիւնը չը պիտի համարձակի իր ճիւաղադէմ կերպարանովը հեգնել և զգետնել զայն կիսանուաղ։

Աչա այդ փառաւորութեան յոյսովն է որ մարդ մինչեւ իր կենաց վերջին շունչը կը նուիրէ ինքզինքը գրականութեան և օգտակար կը հանդիսանայ թէ՛ իր երկրին և թէ համայն մարդկութեան. Որքա՛ն տխուր է մեր վիճակը. մեր գրագէտները չեն համարձակիր երկար աշխատութեան մը ձեռնարկել, հաստատուն գործ մը արտադրել, զի նախնեաց հացի խնդիրն է որ կ'զբաղեցնէ զանոնք։

Թայմզ պարծանօք հրատարակած է երկարօրէն այդ հանդէսին մանրամասն նկարագրութիւնը. Վալէսի գահաժառանգ իշխանն էր որ կը նախագահէր հարիւրամեակի սեղանին. Թէ ընկերութիւնը որքա՛ն մեծ նշանակութիւն ունի յաչս Անգլիացւոց, կրնայ հասկցուիլ, երբ նկատի առնուի թէ, գահաժառանգ իշխանը կ'ընէր բացառութիւն մը նախագահելով կրկին անգամ բարեգործական հանդէսի մը, զի տեսնուած չէ երբեք որ նա մէկ անգամէն աւելի նախագահէ նոյնօրինակ սեղանները։ Դա՛ այնպիսի ընկերութիւն մ'է որոյ գլուխ կանգնած են իր հայրը և մեծ հայրը։

Ընկերութեան սկիզբը կարի խոնարհ եղած է, ինչպէս ամեն տեսակ բարեգործական հաստատութեանց. Տաւիտ Ուիլեըմս անուամբ մէկը 1773ին գրականութեան մէջ տառապող և անօգնական կախում ունեցող անձանց օգնութիւն ստորող ընկերութիւն մը հաստատելու առաջին յղացումն ունեցաւ։ Կարի զարմանալի է թէ յետոյ նա առաջինն էր որ կենաց վերջին պահուն օգնութիւն սպասելու հարկին մէջ գտնուեցաւ։ Սակայն 17 տարիներ անցան մինչեւ որ Ուիլեըմսի գաղափարը իրականութիւն ունեցաւ։ Ֆրանքլին ընկերութեան յաջողութեան վրայ կասկածոտ էր և չէր կարծեր թէ հասարակութիւնը պէտք եղած նպաստը պիտի ընծայէր։ Այլ ինչպէս որ յետոյ տեսնուեցաւ Ֆրանքլինի կասկածները չիրականացան և ժողովուրդն ալ անզգած չգտնուեցաւ։ Դէպք մը տեղի ունեցաւ այն առեն որ մեծապէս նպաստեց ընկերութեան հաստատութեան կարեւոր զարկ մը տալու։ Երեւելի ուսումնական մը Ֆլոյեր անուամբ կը հրատարակէ գործ մը, պարտքի ներքեւ կը մնայ, բանտը կը նետուի, և հոն թշուառութեան մէջ կը մեռնի։ Այս դէպքը մեծ յուզում յառաջ կը բերէ և 1790 մայիս 18ին ընդհանուր ժողով մը տեղի կ'ունենայ յորում ձեռք կ'առնուի ամեն միջոց արգիլելու ապագային մէջ այսպիսի տարօրինակ մահեր։ Այդ ժողովին հարիւրամեակն է որ մայիսի 18ին կը տօնէին Ս. Յակոբ սրահին մէջ։ Հիմնադրին մէկ յայտարարութիւնը պէտք է յիշատակել աստ, թէ ընկերութեան նպատակը չէ քաջալերել այնքան գրականութիւնը կամ գրագիտաց թիւը աւելցնել, քան նպաստել աւելի այն հեղինակաց միայն որ արտադրած են կամ կ'արտադրեն օգտակար գործ մը։ Ուիլեըմսի գլխաւոր սկզբունքն էր այս որ մինչեւ ցարդ անփոփոխ մնացած է։ Ամէն բանէ առաջ հեղինակին արտադրութեան օգտակարութիւնն է որ ի նկատ կ'առնուի։

1790էն՝ սկսեալ ամեն տարի հանդէսներ ընել և յետոյ սովորութիւն մը եղաւ հիմնադրին անուան և նպատակին ի գովեստ բաժակ մը պարպել կարգով. Այս սովորութիւնը տեւեց մինչեւ 1830։ Առնց մէջ հռչակաւոր հանդիսացած է Թոմաս Ֆիցճէրալտ որ քսան եւ վեց անգամներ գրեց ու խօսեցաւ բանաստեղծութիւններ որով անուանուեցաւ սոյն հաստատութեան պսակաւոր քերթողն։

Ընկերութեան գնացքը յամր այլ կանոնաւոր էր։ Հաստատուն հիմն ունեցաւ այն առեն միայն՝ երբ Վալէսի իշխանը և մանաւանդ մեծն Նէլսոնի սերնդէն Թոմաս Նէլսոն առատ նուէրներ բրին. այս վերջինը շնորհեց 8000 ոսկեայ գումար մը և 290 ոսկի եկամուտ բերող շէնք մը։

Անդամներէն մէջ հռչակաւոր է 1822 տարին. Այն առեն Շաթոպրիան իբր դեսպան Անգլիա կը գտնուէր և ներկայ ըլլալով այդ տարուան սեղանին յայտարարած է թէ երբ 1799ին կը գտնուէր յԱնգլիա, աքսորեալ և յետին նեղութեան մէջ, այդ ընկերութիւնն՝ իր Յեղափոխութեանց վրայ գրած երկն օգտակար նկատելով՝ նուիրած է նմա 10 ոսկի։ Շաթոպրիանի այս յայտարարութիւնը մէջ բերած է 14 տարի յետոյ Տր. Թունէլ, որ այն առեն ներկայ գտնուած էր, յարելով թէ ընդունուած գաղտնապահութեան օրէնքին բացառութիւն մը չը կրնար համարուիլ այս, զի հեղինակն ինքնին զայն յայտնած էր։ Շաթոպրիան յետոյ 60 ոսկեայ նուէր մը ղրկած է ընկերութեան։

Տարեկան սեղաններու նախագահած են շատ բարձր աստիճանաւոր անձեր, բնիկ թէ օտար, ինչպէս են Պելճիոյ թագաւորը, Օմալի դուքսը, Բալմէրսթոն, Գլէտսթոն, Սոլիսպըրի, Կլասթոն, Վաշինկթոն և բազում. Այս տարի, ինչպէս վերը ըսուեցաւ, Վալէսի իշխանին նախագահութեան ներքեւ 600 հոգւոյ շքեղ սեղան մը կը տրուէր. Իշխանը կը բացատրէ սաշուն լեզուաւ մը՝ ինչ որ կարող եղած է գործել ինքնօգնութեամբ, առանց Տէրութեան նպաստին դիմելու. ո՞ գիտէ, քանի՛ բարութիւններ բրած է ընկերութիւնը. զորոց թիւը չէ կարելի ճշդել. զի ընկերութիւնը կը գործէ միշտ գաղտնի, այս գրութիւնը ընկերութեան ամենամեծ արժանիքներէն մին է. Կ'երթայ, կը գտնէ և կը մխիթարէ նիւթական օգնութեամբ ուսումնականն, որ հեստւորն, գրագէտն, երբ թշուառութեան սեմին վրայ հասած են. Չը յայտներ երբեք ոչ մէկուն անունը, զի յաճախ այդ նեղութիւնը վաղանցուկ է և այդ մասին հասարակաց տեղեկութիւնը կրնայ վնասել հեղինակին արժանեաց։

Որպիսի՛ գգոյշ փափկանկատութիւն, կարծես հայր մ'է որ կը գուրգուրայ իր զաւակաց վրայ. չը տար թոյլ որ հարուածին ներքեւ ընկճին։

Արդ երբ նկատենք թէ ո՛րպիսի գրականութիւն զոյն մշակողաց շահ կը բերէ, պիտի տեսնուի թէ գլխաւորապէս թեթեւագոյն կամ վիպական գործոյն պատկանող արտադրութիւնք յառաջ կը բերեն մեծ հասոյթներ, մինչ լուրջ աշխատութիւն և երկար խորհրդածութիւն պահանջող գործեր կը մնան անվարձ. Արդարեւ, ապագայն կը դատէ երկուքին արժէքն և ըստ այնմ կը գնահատէ, սակայն և այնպէս հեղինակն ապագային փառքով չ'կրնար ապրիլ, կրնայ նա հիւանդանալ կամ աղքատանալ, ո՞վ պիտի գայ իրեն օգնութեան եթէ այսպիսի ընկերութիւն մը չըլլայ որ կարօտեալ արժանեաց պէտք եղած զօրավիգն և նպաստն ընծայէ։ Ի մէջ այլոց հասարակութեան կրնայ յայտնի ըլլալ, զի նպաստեալք իսկ յայտարարած են թէ երեւելի բնագէտ Պ. Ուոլլըս ստացած է 300 ոսկեայ շնորհ մը և աստղագէտ Պ. Պրոքթոր 200 ոսկեայ նպաստ մը. Վալէսի իշխանն կը գնէ սեղանակցաց հանգանակութեան որ կ'արտադրէ 4000 ոսկեայ պատկառելի գումարը. Թագաւորին ամէն տարի 100 ոսկի կը շնորհէ, այս տարի 53րդն է. ինչպէս նաեւ Գահաժառանգը որ երկու տարի հարիւրական ոսկի նուիրած է։

Այդ սեղանին վրայ կը խօսին նաեւ Ռիփոնի եպիսկոպոսն և հռչակաւոր Պ. ճօն Մօրլի, անդամ խորհրդարանի, և կենսագիրն Պըրքի. Հարիւր տարուան մէջ Անգլիական գրականութեան յառաջացութեան համառօտ պատկերը կը գծեն. Պ. Մօրլի կ'ըսէ թէ որպիսի՛ աշխարհ մ'էր այն առեն երբ կ'անգլիուէին Սքոթ, Բայրընի, Գիպբոնի, Շէլլիի գործերը (Պ. Մօրլի աւելի շատ պիտի զարմանայ երբ գիտնայ թէ շատ քիչեր իր յիշած հեղինակաց գործերը կարդացած են։) Խօսելով յետոյ գրականութեան իբր արհեստ կիրառութեան վրայ, կ'ըսէ թէ բազմաթիւ են նոքա որք կը կարծեն թէ այսպիսի եղանակաւ կը հասնին թէ՛ փառաց թէ ճոխութեան գագաթը, սակայն իրողութիւնը կը յայտնէ թէ հազիւ թէ 50 կամ 20 հեղինակներ կրցած են իրենց արտադրութեամբ ապրիլ։ Օրագրութեան անցնելով, կը նկատէ զայն միակ զօրութիւն, քաղաքական թէ նիւթական, անտարակոյս Պ. Մօրլի կ'ըմբռնէ օրագրութիւն լսելով. այնպէս ինչպէս պէտք է լինել, անկողմնակալ, համոզնատարած, ազդեցիկ և զօրեղ, նման անգլիական ստամեան մեծ թերթերուն։

Հարիւրամեակի սոյն հանդէսը որպիսի՛ խորհրդածութիւններ կը ներշնչէ մարդուս, մանաւանդ մեզ Հայոցս. եթէ խնդիրը պահ մը նկատուի ինքնին, պիտի տեսնուի թէ նախ և առաջ ամենակենսական իր մ'է որ կ'ապահովուի. Մարդկային հանճարի արտադրութիւնը, որ կրնայ համարուիլ աշխատութեանց ամենէն ազնիւը և ամենէն փափուկը, պէտք է նախ և առաջ վարձատրուի. Այս ճշմարտութիւնը լիովին զգացած են եւրոպական քաղաքակիրթ ազգեր և ըստ այնմ միջոցներ ձեռք առած են. Աչա՛ հոս կայ հասարակութիւն մը որոյ ընթերցող դասը անհամեմատ շատ է, որոյ գրողները կ'աճին հետզհետէ, հետեւաբար արտադրութիւնները կը շատնան այնքան աւելի առատութեամբ. Այդ աշխատութիւններուն գնահատող դասը կարի բարձր է, զանոնք քաջալերողները բազմաթիւ. Հեղինակի մը կը բաւէ օգտակար լինիլ խաղաղ ապրելու համար. Երբ այսպիսի պարագայից մէջ երկիր մը կրկին կը տեսնէ նպաստամատոյց ընկերութիւն մը հաստատելու հարկն ու սփոփողականութիւնը, օգնական թիկունք մ'ըլլալու գրագիտաց, ընկերութիւն մը որ գոյութիւն ունի հարիւր տարիներէ ի վեր, այն առեն մինչդեռ ազգութեան մէջ կը նշէինք, ո՞րքան աւելի մեզ համար սփոփողական և կենսական է այդպիսի ընկերութեան մը հաստատութիւնը. Փոյթ չէ թէ դա լինի այն առեն երբ ուրիշներ հարիւրամեակ կը տօնեն. կը բաւէ որ գոյութիւն ունենայ. Երբ բաղդատենք մեր վիճակը, պիտի տեսնուի թէ այնքան դժուարին չէ դա կարծուածին չափ. Չը լինելով այնքան լուսաւորեալ ժողովուրդ մը, հետեւաբար եւ չունենալով այնքան բազմաթիւ ընթերցողներ, հեղինակաց և գրագիտաց թիւը շատ սուղ է. այնպէս զի այսպիսի ընկերութեան մը օգուտը կրկին պիտի լինի, նախ զի օգնութեան պիտի հասնի կարօտելոց, երկրորդ զի անուղղակի իմն պիտի քաջալերէ մատենագրութեան ծաւալումն. Ազգին վարչութեննէն յուսալ ամեն ինչ, կարի պահանջող լինել է. անհատական աշխատութիւնք աւելի արդիւնաւոր կը լինին. Վերջերս կ'իմանայինք թէ ընկերութիւն մը պիտի հաստատուէր գրական գործերու թիւն աճեցնելու նպատակաւ. միթէ աւելի օգտակար և կարեւոր չ'պիտի հանդիսանար նա, նպաստամատոյց ընկերութեան մը փոքրանկարը լինելով, որով ապագային մէջ արդիւնաւոր լինելու փառքը պիտի վայելէ. Տարակոյս չկայ թէ նախ ամէն ուսուցիչ և ապա ամէն հայ ուսումնասէր անհատ չպիտի խնայեն իրենց լուման։

Այս առթիւ ներուի մեզ հարցնել ընթերցողին թէ տեղեկութիւն ունի՞ արդեօք թէ մեզմէ մի քանի ժամ հեռաւորութիւն ունեցող քաղաքի մը մէջ, կայ ընկերութիւն մը որ ունի արդ գրեթէ ՏԱՍՆ ՀԱԶԱՐ ՈՍԿԻՈՅ դրամագլուխ մը. Այդ քաղաքն է Պրուսա, այդ ընկերութիւնն է Ուսումնասիրաց ընկերութիւնը։

Աչա ուրեմն ազգային անհատական ընկերութիւն մը, որ կրցած է ամենաչնչին գումարներով հաւաքել մեծ դրամագլուխ մը. չեմք ուզեր հարցնել թէ այդ ընկերութիւնը իր նպատակին կը ծառայէ՞ հաւատարմօրէն. Այդ խնդիրը ձեռնհաս վարչութեան ուշադրութեան առարկայն է անտարակոյս. Մեզ կը մնայ միայն հետեւցնել թէ մարդ կրնայ ի պահանջել հարկին հաստատել առանձին հանգանակութեամբ կանոնաւոր և օգտակար ընկերութեան մը հիմերը. Աշխատինք ուրեմն, առանց թողլու ամեն բան Ազգին Ուսումնական Խորհրդին և Տավիտ Ուիլեըմսի օրինակը մեր աչաց առջեւ կենդանի ունենալով յառաջ ընթանանք. Ապագայն պիտի լինի մեզ վարձահատոյց։

ՄԿՐՏԻՉ Կ. ՇԱՀՆԱԶԱՐ

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Ց. ՊՆՏԱՃԵԱՆ

ԸՆԹԱՑՔ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ԱՇԽԱՐՀԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Ա. Տարի
ԵՐԿՐՈՐԴ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Բարեփոխեալ ըստ ծրագրոյ և յանձնարարութեան Պատ. Ուսումն. Խորհրդոյ Ազգային Կեդր. Վարչութեան։

Ի ՊԷՏՍ
Դ. Դասու Ազգ. Նախակրթարանաց

282 ԳԻՆ 2 ԴԱՀ. ԿԱՆ 13—30

Կը ծախուի ամեն հայ գրավաճառաց քով

ԴԱՐՄԱՆՈՒՄՆ
ԿԷԼԻՆՃԻՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Պատուաւոր ազգային մը որ ցարդ ձրիաբար դարմանած է բազմաթիւ անձեր, որք կէլինճիքի հիւանդութեամբ իրեն դիմած էին՝ և իր դեղերէն բոլորովին ապաքինած են, ամեն կողմէ արտայայտեալ փափաքանաց համաձայն՝ Ղալաթիա Բէնչյէնպէհ Բազար Ջինճիրլի խանի վերի յարկը թիւ 11 սենեակն յատկացուցած է իրեն, ուր պիտի ընդունի և դարմանէ կէլինճիքէ բռնուող հիւանդները։

Աղքատները ձրիաբար պիտի դարմանուին։ 478 6—15

ՏԻԿԻՆ ԱՆԴՈՒԱՆԷԴ ԷԼՎԻՐԱ Վիեննայի ուղղելի մայրաքաղաքս հասած է քիչ ժամանակի համար և մօտերս պիտի մեկնի։

Ամէն ոք գաղտնիք չունի։ Այս ՓՆԱՇՐՋԻԿ կինը իր պառ. պայծառաց կը պարզէ անցեալն և ապագային բոլոր գաղտնիքները. շատ յատուկ պատասխաններ ու խորհուրդներ կուտայ ի մասին առեւտրական, ընտանեկան ու այլ գործոց, խորհուրդներ որք իրենց արդիւնքը կ'ունենան ապագային մէջ։

ՏԻԿԻՆ ԱՆԴՈՒԱՆԷԴ ԷԼՎԻՐԱ երկու տեսակ այցելուներ կ'ընդունի իր բնակարանին մէջ ի Բերա, Թէրքէզի կալուածին դէմ, Ջիւմպիւլ փողոց, Թիւ 8 առաւօտ, ամեն օր Ներ. ժամ 11էն մինչեւ 6. «Խորհրդակցութիւնք կը կատարուին ամեն լեզուաւ»։ 408 3—4

ՏՈՔԹՈՐ Կ. ՆԱԶԱՐԷԹԵԱՆ

Պատիւ ունի ծանուցանել, արգոյ հասարակութեան թէ Մաքրի-գիւղի մէջ հիւանդ ընդունելէ զատ, հիւանդներ կ'ընդունի նաեւ երեքշաբթի, հինգշաբթի և շաբաթ օրերը ժամ 7 էն 9, ըստ Թրքաց, Սամաթիա Մեծ Փողոց թիւ 339, նոր հաստատած այցելութեան Սենեակն։

Նոյնպէս երկուշաբթի օրերը, դարձեալ վերոյիշեալ ժամերուն, Սամաթիա Երիւանեան Դեղարանը կը գտնուի, իրեն դիմող աղքատ հիւանդները ձրիաբար դարմանելու։ 420

ԱԶԴ
ՔՈՒՆԱՐՏ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿ.
CUNARD

Trinidad շոգենաւը, նաւապետ King, մայրաքաղաքս հասաւ։

Aleppo շոգենաւը, նաւապետ Ferguson, Կլասկովէն աստ կ'սպասուի յունիս 10ին։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ գործակալ
Thomas C. Joly
Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան,
496 Ղալաթիա

ԱԶԴ

Աբուիլէն շոգենաւը, նաւապետ Բարքըր, Լիվրբուլէն աստ կ'սպասուի յունիս 13ին։

ԻՏ. ԼԱՖՈՆՏԷՆ
Գործակալ Աբուիլէն շոգ. ընկ.

ԻԼԱՆ
ՓԱՂԸ ՍԸՐԱԹԸՐԻ

Մանասթըրտա պուլունան վէ պուլունաճաղ օլան Ասաքիրի Շահանէ վէ հայվանաթը իչիւն մահալլինճէ մէվգի միւնագասաա պուլունան էրզագ վէ սայիրէնին ֆիյաթը մալիւմէլէրի իլէ մահալլի Թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ կէլէճէք հազիրանը րումինին օն ալթընճը կիւնիւ գարարը վէրիլմէք իւզրէ իհալէի գաթիյէսի իճրա օլունաճաղընտան թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

24 մայիս 1890 259
Նօ 10 3—3

ԻԼԱՆ
ՓԱՂԸ ՍԸՐԱԹԸՐԻ

Հորանտա պուլունան Ասաքիրի Շահանէ հայվանաթը իչիւն մահալլինճէ մէվգիյէ միւնագասաա պուլունան էրզագ վէ սայիրէ ֆիյաթը մալիւմէլէրի իլէ մահալլի Թալիպլէրի էօհտէսինտէ օլուպ կէլէճէք հազիրանը րումինին օն ալթընճը Թալիպլէրին իլանընտան իթիպարէն պիր հաֆթայա գատար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթը ումումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

24 մայիս 1890 260
Նօ. 11 3—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3.000.000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6.515.542
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՅ 2.085,347

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3.000.000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐՒՈՅ 967,900

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչև ցարդ տուեալ վնասներն 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Մ Ա Ր Ի Թ Ա Յ Մ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամաթղթերն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գոմիսիօն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ. ԳԱՌՆԻԿ Ց. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ROYAL VICTORIA

ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ

ՄԱԶԵՐՈՒՆ, ՄՕՐՈՒՔԻՆ ԵՒ ԳԼԽԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԻՐԵՆՑ ՈՅԺՆ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. Կ'արգիլէ մազերուն թափիլը. [illegible] թափիլը քանի մը շաբաթ [illegible] ետքը կ'ըլլայ. [illegible] մազերուն. Գործածութիւնը բաղձալի է.

ՆԵՐԿ ՉԷ ՉԷ ԱՅՍ

Փափաքելով արդիւնքն ընդհանրապէս յառաջ կու գայ 10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ [illegible] [illegible] մազերը կորսնցուցած են. [illegible] «ՌՈՅԱԼ ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉԸ» [illegible] է.

[illegible]

Ի Թուրքիա միմիայն վաճառման համար դիմել կեդրոնատեղին և ԼԷՍՏՐԻՆՏ [illegible], Մէհրապեան [illegible], Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 68

ԼԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ — L'AVENIR DES FAMILLES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԱՍՆ ՎԵՐԱԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՑ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ

ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂՂԻՈՅ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ Է ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

61, ՌԷՊՈՒՊԼԻՔ ՓՈՂՈՑ, ԼԻՕՆ 61 (ՖՐԱՆՍԱ)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԵԱԼ ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ	ՄԻՆՉԵՒ ՑԱՅՍՕՐ ԵՂԱԾ ՎՃԱՐՈՒՄՆԵՐ
80.000.000 Ֆրանք	1.500.000 Ֆրանք

ԼԱՎԸՆԻՐ ՏԷ ՖԱՄԻՅԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆ, որ հաստատուած է Նափոլէոնի համար փոքր խնայողութեանց, արդէն զարգացեալ մ'ունեցած է, իւր նպատակն է [illegible] մէջ վերահաստատել դրամագլուխն։

Ընկերութեան գործառնութիւնք բազմաթիւ են, ինչպէս շարժական արժէից և [illegible] դրամագլխոց ապահովագրութիւն, կարեւոր դրամագլխոյ մը վերակազմութիւն, երաշխաւորութիւնք և [illegible] [illegible] դրամագլխոյ, մանկանց համար [illegible] [illegible] կազմութիւն, ի մի բան այն ամէն գործառնութիւնք որոց նպատակն է խնայողութիւն։ Ընկերութեան Պոլսոյ գործակալութիւնն սկսած է 1881 Յունուար 1 էն։

Տեղեկութեանց և բաժանորդագրութեան համար դիմել առ Պէտրոս Էֆէնտի Անպարճեան, գործակալ Ընկերութեան ի Կ. Պոլիս, Թաշ խան, Թիւ 40 Պահչէ Գաբու, Պոլիս։ 42

ԿԱՐԵՒՈՐ ԱԶԴ

ԱՆԱՍՆԱԲՈՅԺՆԵՐՈՒ ԵՒ ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱՑ

ՊՈԿՏԱՆՈՅԻ ՄԻԱԽՏԻ ՀՈՒԹ

ԳՈՐԾԱՐԱՆ Ի ՄՈՍԿՈՒԱ

Նոր դարման ընդդէմ արջառի ինչպէս ձիու, եզներու անասնոց, ոչխարներու, չուներու մակարոյծ ճճիներու։

ԽՈՐ ՆԱԽԱԶԳՈՒՇՈՒԹԻՒՆ. 200 էն 300 մասը ջրի խառնելով և գործածել յաւուրսը։

ԽՈՐ ԴԱՐՄԱՆ. 12 էն 150 մաս ջրի խառնելով։ Այս չափով կ'սպաննէ ճճիներն և կ'ոչնչացնէ [illegible]։ [illegible] 50 [illegible]։

ԽՈՐ ԱԶԴ. Իբր այր կը գործածուի [illegible] և պատուաստ [illegible] 60 էն 80 մասը ջրի մէջ լուծուած ՊՈԿՏԱՆՈՅԻ ՄԻԱԽՏԻ ՀՈՒԹՈՎ, գիրք կը տեսն ամէն տեսակ հիւանդութիւնէ և մինչև իսկ ՖԻԼՈՔՍԷՐԱՅԷ։

Պոկտանոֆի հիւթը Կ., ½ և 1 լիտրոց տուփերով կը ծախուի ի Ղալաթիա, Խուրշուտ խան, Թիւ 18։ 411

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տօքթօր Ալէքի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն որ ամէնուն բազմաթիւ ապացոյցներ [illegible] [illegible]

[illegible]

Այէքի ջերմի ու տենդից դեղը կը ծախուի Սթամպոլի Նիւթեաց և [illegible] Ամերիկեան [illegible] մէջ ի Ղալաթիա Կ. Պոլիս։ 151

COMP. RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՒԱՐԿՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐԻ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Օր յաւելեալ	ժ. Ը. Ե.	Երթալիք տեղը
Բշ.	4 16	2 եր.	Օտեսա
Գշ.	5 17	5 եր.	Ալէքսանդրիա
Դշ.	6 18	10 Առ.	Անատոլու
Դշ.	6 18	10 Առ.	Թէքիրտաղ
Եշ.	7 19	2 եր.	Օտեսա

Մանրամասն տեղեկութեանց համար դիմել առ Գործակալութիւնն Ռուսական ընկերութեան ի Թիփլի Գարու։ 136

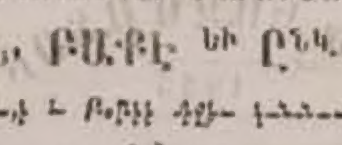

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ն. ԲԱԲԻԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիա և Բաթում երթեւեկող [illegible]

Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսիսք երթալիք յատուկ շոգենաւն է Մեծ-իկէ որ յունիս 11ին Մարսիլիայէն և յունիս 17ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Մարսիլիա երթալիք յատուկ շոգենաւն Այ-Մա որ պիտի մեկնի յունիս 24ին։

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիա երկաթուղւոյ ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 300 ֆրանք
Բ. » 220 »

Ուղեւոր և դրամ ապահովութեան

Նաւուղեկի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակալսն
ԹԻՄՈԹԷ ԲՐՉՈՒՆ
Թիւ 37-18 Բէշիքթաշ Մէսէք
371 Մահմուտ փողոց, Թիւ 14

Խմբագիր Ա. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ԼԱ ՌՈՒԱՆԷԶ

LA ROUENNAISE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի 1837

Կեդրոնատեղի՝ 18, Սէն-Մառք փողոց, Բարիզ

Դրամագլուխ, 4.000.000. Վճարեալ վնասներն իբր 30.000.000

Ամէն ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս ընդհանուր գործակալութեան, Ղալաթիա, Մահմուտիէ փողոց, Թիւ 2, Ճէրէմեան խան, Գամենտոյի Պանգային դիմաց։

Ընդհանուր գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ և Յունաստանի ՍԻՄՈՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ և ԸՆԿ.

166

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀՈՏԱՒԷՏ ՆԻՒԹԵՐ

ՐԻՄԵԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ, 117, ՆԻՒ ՊՈՆՏ ՍԹՐ. ԼՈՆՏՈՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ

ԼԷ ՕՐԱՆԺ [illegible]
ՓՐԱԳ Է Լ. ՊԼԱՆՍ, [illegible]
ՉԱՓՆԱ, [illegible]
ՀՈՐԱՏԻ ԼԻԼԱՔ, [illegible]
ԳՈՐԻԼՕՊՍԻՍ, [illegible]
ՌԱՅՄԸ ՎԻՕԼԷԹ, [illegible]
ԱՍՖՈՏԷԼ, ՕՐԹՕՏՕԼ, ՉԻՓՐ, ևն.
ՌՕԶԱՅ ԷԼԻՔՍԻՐ

ԷՍ. ՊՈՒՔԷ
ՋՕՔԻ ՔԼԸՊ
ՕՓՈՓՈՆԱՔՍ
ՎԻՕԼԷԹ
ԻԼԱՆԿ-ԻԼԱՆԿ
ՄԻՒՖԼԵՈՐ
ՃԵՐՄԱԿ ՎԱՐԴ ևն.

[illegible]

ԼԱՎԱՆՏԸՐ ՈՒԱԹԸՐ [illegible] ... ՕՐԱԼԻՆ [illegible] ... ՆՈՒՐԲ ՕՃԱՌՆԵՐ [illegible]

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Հայաստանի [illegible] Մ. ԼԷՍՏՐԻՆՏ ԳԱԼՖԻԱՆՆԱ [illegible], Պէյօղլու [illegible], 93 և 67 70

ԼԷՍՊԷՐԱՆՍ — L'ESPERANCE

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Արտօնեալ Դրամագլուխ	Ֆր. 10.000.000
Ստորագրեալ »	1.000.000
Վճարեալ »	864.000

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ գտնուած ապրանքներ՝ խիստ զիջողական գներով և ամենաչահաւոր պայմաններով։

Ընկերութիւնս մեծագումար գործեր կարենալ ապահովագրելու համար միացած է Եւրոպիոյ չորս կարեւոր ընկերութեանց հետ՝ որոց Դրամագլուխը կը հասնի աւելի քան 16.000.000 ֆրանքի։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել ի գրասենեակս Ընդհանուր Գործակալութեան, ի Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Ճէլալ պէյ խանի ճիշդ դէմ Թիւ 21-22։ Ընդհանուր Գործակալք բովանդակ Թուրքիոյ ՍԱՀԱԿ ԳԱՍԻՖ և ԸՆԿ.

320

EMULSION SCOTT

(ՍԳՈՏԴԻ ՕՃԱՌԱԿ)

ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԻՒՂԻ ԻԻԳ.

[illegible]

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԳՈՏԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ անուշահամ է

Մօրուի ձկան հասարակ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, [illegible] յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճաղատութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, [illegible] և ամենէն փափուկ ստամոքսներ կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղագործատանց և դեղագործաց քով։

Գործակալութիւն ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԻՐՇԷԼ 84

DÉPURATIF INCOMPARABLE
Le Grand Régénérateur du Sang
BORDEAUX
ROB LECHAUX
Sucs végétaux concentrés de Cresson et de Salsepareille rouge
FORTIFIE, RENOUVELLE LE SANG
Donne la Santé, la Force, la Vie
Médailles d'Or et Diplômes d'Honneur
A TOUTES LES EXPOSITIONS
Demander la Brochure sur la RÉGÉNÉRATION du SANG
Dépôt Général: MARIO LECHAUX, Pharmacien-Chimiste
Rue Sainte-Catherine 164, BORDEAUX
Détail dans toutes les bonnes Pharmacies

«ՖՕՐԹՈՒՆԱ»

Ընդհանուր ապահովագրական Անանուն Ընկերութիւն

Հիմնեալ ի Պէրլին յԱմին 1868

Դրմգլխ. 1.875.000 Ֆր.

Պհեստ. դրամ 1.337.000 »

«ՏԻՒՍԷԼՏՕՐՖԷՐ»

Ծովային, Գետային եւ Ցամաքային ընդհանուր ապահովագրական Ընկերութիւն

Հիմնեալ ի Տիւսէլտորֆ, 1845

Դրմգլխ. 3.750.000 Ֆր.

Պհեստ. դրամ 3.099.367.15

Ընկերութիւնքս որք միացեալ են Կ. Պոլսոյ հրապարակին վրայ, փոխադարձ երաշխաւորութեամբ կ'ապահովագրեն ամէն տեսակ վաճառք և դրամաթղթերներ, ընդդէմ ծովային, գետային և ցամաքային փոխադրութեան վտանգաց, խիստ չահաւոր պայմաններով։

ՀԱՆԶԷԱԹԻՇԷ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Հիմնեալ ի Համպուրկ յԱմին 1874

Դրամագլուխ 3.750.000 Ֆր.

Պահեստի դրամ 600.000 »

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի ամէն տեսակ կալուածներ, կարասիք, մթերանոցներու և վաճառատանց մէջ ապրանքներ, ամենաչահաւոր պայմաններով։ 191

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ ուզողներ կը հրաւիրուին դիմել առ. ՏԻՐԱՆ Ս. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ, ընդհանուր գործակալ վերոյիշեալ երեք ընկերութեանց, ի Պոլիս, Պաղչէ-Գափու Բասմճի Փաշա խան, Թիւ 13 և 14։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ 1686

1890 ՄԱՅԻՍ 17 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Վոսփորէն Իջնող շոգենաւներ

11 — Արնաւ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիկ.
11 — Ենիգէ. Իսթ. Գանտիլ. Բէպ. Ենի. Միրկ. Բ. Հիսար Պէպէկ Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկթաշ
11 20 Վանի. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Պէշիկ.
11 40 Պէյգոզ. Իսթ. Չուպ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանի. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ.
11 45 Բ. Ա. Գավագ. Ենիգէ. Իսթ. Պէյգոզ. Թերապ. Ենիգ. Միրկ. Բ. Հիսար Պէպէկ Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկ.
12 15 Պէյգոզ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ. Չուպ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանի. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկթաշ
1 — Ենիգէ. Իսթ. Պէյգոզ. Թերապ. Ենիգ. Միրկ. Բ. Հիսար Պէպէկ Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկթաշ
1 30 Ենիգէ. Իսթ. Պէյգոզ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ. Չուպ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանի. Չէնկէլ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիկ.
2 — Ենիգէ. Իսթ. Պէյգոզ. Թերապ. Ենիգ. Միրկ. Բ. Հիսար Պէպէկ Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկ.
2 50 Ենիգէ. Իսթ. Պէյգոզ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ. Չուպ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանի. Չէնկ. Պէյլէր. Գուզկ. [illegible]
3 — Ենիգէ. Իսթ. Պէյգոզ. Թերապ. Ենիգ. Միրկ. Բ. Հիսար Պէպէկ Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկ.
4 — Ենիգէ. Իսթ. Պէյգոզ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ. Չուպ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանի. Չէնկ. Պէյլէր. Գուզկ. Պէշիկթաշ
4 15 Ենիգէ. Իսթ. Պէյգոզ. Թերապ. Ենիգ. Միրկ. Բ. Հիսար Պէպէկ Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկթաշ
5 45 Ենիգէ. Իսթ. Պէյգոզ. Թերապ. Ենիգ. Միրկ. Բ. Հիսար Պէպէկ Արնաւ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիկ.
7 — Ենիգէ. Իսթ. Պէյգոզ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ. Ենիգ. Միրկ. Գանտիլ. Բ. Ա. Հիսար Գանտ. Արնաւ. Չէնկէլ. Պէյլ. Օրթագ. Գուզկ. Պէշիկ. Խուզ.
7 45 Ա. Բ. Գավ. Իսթ. Պէյգոզ. Թերապ. Ենիգ. Միրկ. Բ. Հիսար Պէպէկ Արնաւ. Օրթագ. Պէշիկ.
8 45 Ենիգէ. Իսթ. Պէյգոզ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ. Չուպ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանի. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Խուզ.
9 — Ենիգէ. Իսթ. Պէյգոզ. Թերապ. Ենիգ. Միրկ. Բ. Հիսար Պէպէկ Արնաւ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիկ.
10 — Ենիգէ. Իսթ. Պէյգոզ. Թերապ. Ենիգ. Միրկ. Բ. Հիսար Արնաւ. Օրթագ. Պէշիկ.
10 30 Ենիգէ. Իսթ. Պէյգոզ. Թերապ. Ենիգ. Միրկ. Բ. Հիսար Պէպէկ Արնաւ. Գուրուչ. Օրթագ. Պէշիկթաշ
10 45 Ենիգէ. Իսթ. Պէյգոզ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ. Չուպ. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանի. Չէնկէլ. Պէյլ. Գուզկ. Խուզ.
11 — Իսթ. Պէյ. Թերապ. Ենիգ. Միրկ. Բ. Հիսար Արնաւ. Օրթ. Պէշիկ.

Կամուրջէն Ելնող շոգենաւներ

12 — Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնաւ. Պէպէկ Բ. Հիսար Պէյլէր. Միրկ. Ենիգ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ. Ենիգէ.
1 — Պէշիկթ. Օրթագ. Գուրչ. Արնաւ. Բ. Հիսար Պէպէկ. Ենիգ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ. Ենիգէ.
1 45 Խուզ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանի. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտիլլի Չուպ. Իսթ. Պէյգոզ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ. Ենիգէ.
2 — Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնաւ. Պէպէկ Բ. Հիսար Միրկիւն Ենիգ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ. Ենիգէ.
2 45 Գավագ. Խուզ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկէլ. Արնաւ. Գանտ. Ա. և Բ. Հիսար Գանտիլլի Միրկ. Ենիգ. Իսթ. Պէյգ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ. Ենիգէ.
3 — Պէշիկ. Օրթագ. Գուրչ. Արնաւ. Պէպէկ Բ. Հիսար Պէյլէր. Միրկ. Ենիգ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ. Ենիգէ.
3 30 Խուզ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանի. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Չուպ. Իսթ. Պէյգոզ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ. Ենիգէ.
4 — Պէշիկթ. Օրթագ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէկ Բ. Հիսար Պէյլէր. Միրկ. Ենիգ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ. Ենիգէ.
5 — Խուզ. Պէշիկ. Օրթ. Գուր. Արնաւ. Պէպէկ Բ. Հիսար Միրկ. Ենիգ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ. Ենիգէ. Բ. Ա. Գավագ
6 15 Գավագ. Խուզ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթագ. Արնաւ. Պէպէկ Բ. Հիսար Միրկ. Ենիգ. Պէյգոզ. Թերապ. Պէյգ. Իսթ. Ենիգէ.
7 15 Պէշիկ. Խուզ. Գուզկունճուկ Օրթագ. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնաւ. Վանի. Բ. Հիսար Գանտ. Գանտիլլի Ենիգ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ. Ենիգէ.
8 30 Պէշիկթաշ Օրթ. Արնաւուտ. Պէպէկ Բ. Հիսար Միրկ. Ենիգ. Թերապ. Պէյգ. Իսթ. Ենիգէ.
9 15 Պէշիկ. Օրթագ. Գուրչ. Արնաւ. Բ. Հիսար Պէպէկ. Գանտիլլի Ենիգ. Պէյգոզ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ. Ենիգէ.
10 5 Խուզ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանի. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտիլլի Չուպուգլու Պէյգոզ. Իսթ. Թերապ. Իսթ. Բ. և Ա. Գավագ.
10 15 Պէշիկ. Օրթագ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէկ Բ. Հիսար Միրկ. Ա. Ենի. Ենիգ. Թերապ. Պէյգ. Իսթ. Ենիգէ.
11 — Պէշիկ. Օրթագ. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէկ Բ. Հիսար Միրկիւն Ենիգ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ. Ենիգէ.
11 10 Խուզ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանի. Գանտ. Ա. Հիսար Գանտիլլի Չուպ. Իսթ. Պէյգ.
11 30 Պէշիկ. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանի.
12 — Պէշիկ. Օրթ. Արնաւ. Պէպէկ Բ. Հիսար Միրկ. Ենիգ. Թերապ. Պէյգոզ. Իսթ.

Առաւօտուն Ենիգէօյէն ժամ 11ին և 11 40ին, Պէյգոզէն ժամ 1-10ին, Ենիգէօյէն ժամ 2-50ին և կամուրջէն 12-20ին և 1-15ին և երեկոյեան կամուրջէն 8-15ին և 8-30ին, և ժամ 10ին Իսթինիէէն ելնելիք շոգենաւներուն մէջ բնաւ չքիտի ընդունին, ժամ 10-10ին կամուրջէն խուզիսաբար ըմպելի չքիտի ընդունուին։

Փոխադրութեան ոգեւորութեան Իսթինիէ և Բ. Գավագ չքիտի հանդիպի։